Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 171 (14191) | 1973 оной июлиин 22, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ КУБА МОРДОБО

Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедэй ба революционно правительствын уряалаар, Кубын Республикын hайндэр — Монкада казармые добтолон абаhаар 20 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан hайндэртэ хабаадалсахаяа КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих толгойлогшотой совет партийно-правительственна делегаци июлиин 19-дэ Москваhаа Гавана мордобо.

Делегациин бүридэлдэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. М. Матчанов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Кубадахи элшэн сайд Н. П. Толубеев гэгшэд оролсоно.

Аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшанарай орлогшонор И. П. Ястребов, Г. Х. Шахназаров, А. А. Шилин, СССР-эй МИД-эй генеральна секретарь Ю. Н. Черняков, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба СССР-эй МИД-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд делегацие үдэшэhэн байна.

Кубын Республикын СССР-тэхи элшэн сайд Северо Агирре Дель Кристо гэгшэ үдэшэгшэдэй дунда байлсаба.

(ТАСС).

Хани нүхэсэлэй байшанда болоhон заседани

Москвагай хани нүхэсэлэй байшанда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США ошожо ерэhэнэй дүнгүүдтэ зорюулагдаhан совет-американ харилсаануудай институдай правлениин заседани июлиин 19-дэ болобо.

Совет-американ харилсаануудай институдта нэгэдүүлэгдэhэн олониитын түлөөлэгшэд нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США ошожо ерэhэнэй дүнгүүдые hайшаан дэмжэнэ гэжэ заседанида хабаадагшад тэмдэглээ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США ошожо ерэhэн ушар хадаа түүхэтэ удха шанартай, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ зохёон хараалагдаhан эб найрамдалай программын аша үрэ ехэтэй байhанай шэнэ гэршэ мүн болоно гээд тэрэ заседани дээрэ баталан абтаhан резолюци дотор тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

СССР-тэхи арадай гэгээрэлэй ямар байдалтай байhан, юрэнхы дунда, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсал саашадань улам hайжаруулха хэмжээнүүд тухай

СССР-тэ коммунизм байгуулга, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй түгэлдэр ургалта, научно-техническэ дэбжэлтэ бүхы общестывын ба граждаанин бүхэнэй соёл болбосоролой, эрдэм гэгээрэлэй хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, ушар ёhо мэдэхэ, эрдэм түгэс, суртал бодолой ба моральна эрхим шанартай соёлой ба [illegible]талтатайгаар ажаллаха мэргэжэл шадабаритай, арадай ажахые, эрдэм болон соёлые бүхы талаарнь хүгжөөхын тула Советскэ Союзай Коммунис партиин табиhан зорилгонуудые дүүргэхэ, ниитын ба гүрэнэй амибайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха арга хабатай хүнүүдые бэлдэхэ эрилтэ табина. Иимэ ушар байдалда ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёhoop хүмүүжүүлгын ба hургалгын, бэрхэ хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ арадай гэгээрэлэй бүхы эмхинүүдэй дүүргэдэг үүргэ саг үргэлжэ дээшэлжэ байна.

Совет засагай жэлнүүдтэ соёлой ехэ хубисхал СССР-тэ бодото дээрээ бэелүүлэгдээ, эрдэм болон соёлой бүхы баялигууд үргэн олон ажалшадай шадабари болоод, совет арадай, социалис общестывын ба гүрэнэй ашата туhада алба хэнэ. СССР-тэхи арадай гэгээрэлэй демократическа ёhо гурим хамаа дунда ба дээдэ эрдэмтэй болохо, зохёон байгуулхы хаба шадабари, олониитын эдэбхи үүсхэлые бүхы талаарнь хүгжөөхэ арга боломжонуудые гражданинуудта бодото дээрэнь хангана.

Советскэ Союз дотор уялгата найман жэлэй hуралсал бэелүүлэгдэнхэй, залуушуулай бүгэдэ ниитээрээ дунда эрдэмтэй болохо ябадал бүрин хангахын тула шухала бүхы арга боломжонууд бии болгогдоно. Техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсал нилээд хүгжөө. hургуулиин наhа хүсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, юрэнхы эрдэмэй hургуулинууд, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hургуулинууд орон дотор олон болонхой.

СССР-тэхи экономикын, соёлой хэлбэришэгүй хүгжэлтэ арадай гэгээрэлэй хэрэгые саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха, юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудтахи, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hургуулинуудтахи заалгын шанар улам дээшэлүүлхэ, hурагшадай ба студентнэрэй эрдэхэлэй хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхээр хараал[illegible]

СССР-эй правительство КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй, СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай СССР-эй хуулиин үндэhөөр, юрэнхы дунда, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсал, тэрэшэлэн hургуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлгын хэрэг саашадань хүгжөөхэ, улам нарижуулан hайжаруулха зорилготой хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлээ. Дээдэ hургуулинуудай студентнэрэй, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда hургуулинуудай hурагшадай материальна, байрын ба ажаhуудалай хангагдаса нилээд hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудай багшанарай, бусад педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhэн нэмээгдэhэн байна. Арадай гэгээрэлдэ хабаатай хуули улам нарижуулагдана.

Гэхэ зуура, ургажа ябаа залуу үетэниие hургалгын ба хүмүүжүүлгын хэрэгые саашадань hайжаруулха арга боломжонууд арадай гэгээрэл хүгжөөлгын хэрэгтэ хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Юрэнхы эрдэмэй ба бусад hургуулинуудhaa hурагшадай гаража ошодог ушар үзэгдэнэ, hуралсалай программануудые улам hайжаруулха, шэнэ түрүү онол аргануудые, hуралсалай техническэ хэрэгсэлнүүдые ашаглаха асуудалнуудта зохихо анхарал хандуулагданагүй. Багшанарые бэлдэхэ ба шадабариень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд бии байна. Зарим министерствэнүүд, албан зургаанууд, зарим нютагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудай байрануудые бариха ба заhабарилха хэрэгтэ, мүнөө сагай түхеэрэлгэнүүдээр тэдэниие хангаха асуудалда анхарал багаар хандуулна.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

1. Экономикын, эрдэм болон соёлой хүгжэлтын, ниитын ба научно-техническэ дэбжэлтын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, юрэнхы эрдэмэй, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсалые саашадань улам нарижуулан hайжаруулха зорилготой хэмжээнүүдые сэхэ шууд бэелүүлгэ, залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда оролгые энэ табан жэлэй турша соо дүүргэлгэ, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда, дээдэ hургуулинуудта шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шанар hайжаруулга гүрэнэй шухалын шухала зорилго гэжэ тоолохо.

2. Арадай гэгээрэлэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эрхилжэ байгаа ажал ябуулгые, совет гражданинуудай эрдэм болбосоролой хэм хэмжээе дээшэлүүлхын, арадай ажахын, эрдэм болон соёлой бүхы hалбаринуудта шухала шадамар бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ ябадал хангахын тула хараалhан хэмжээ ябуулгануудыень hайшааха.

СССР-тэхи арадай гэгээрэлэй ямар байдалтай байhан тухай юрэнхы дунда, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hуралсалые саашадань улам hайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ үеэр СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сесси дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүд дотор, депутадуудай хэлэhэн үгэнүүд соо хэлэгдэhэн дурадхалнууд ба ажаглалтануудые хаража үзэхыень, тэдэн тушаа зохихо шиидхэбэринүүдые гаргахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

3. Юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай, техническэ мэргэжэл олгохо, тусхай дунда ба дээдэ hургуулинуудай ажал хэрэгые саашадань hайжаруулхаар хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ, техническэ мэргэжэл олгохо hуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Дээдэ, тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ, СССР-эй hургуулинуудтай министерствэнүүд ба албан зургаануудта, союзна ба автономито республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, нютагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгаха.

Тиихэтээ хамта:

бүхы hургуулинуудтахи hуралсал-хүмүүжүүлгын хэрэг саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулха, мүн hуралсалай ба коммунис хүмүүжүүлгын нэгэдэл, үхибүүд болон залуушуулые хүмүүжүүлхэ асуудалаар hургуулиин, бүлын ба олониитын бэелүүлдэг холбоо бэхижүүлхэ, ургажа ябаа залуу үетэниие hургалга, ажалаар хүмүүжүүлгые коммунис байгуулалтын бодото хэрэгтэй бүри hайнаар холбохо;

hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудые хубаарилан бүридүүлхэ ябадал, тэрэшэлэн шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хэрэг hайжаруулха; илангаяа хүдөө нютагуудтахи hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудай hуралсалай ба материальна бааза бэхижүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха; hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудай байрануудые барилгын ябаса ба шанар, хаhа саг соонь тэдэниие ашаглалгада оруулха ябадал бүри hайнаар хинаха; багшанарай, бусад педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ нарижуулан hайжаруулхынь тула шухала арга боломжо хангаха;

залуушуулые дунда hуралсалда бүри хүсэд дүүрэнээр хабаадуулха ябадал хангаха; юрэнхы эрдэмэй, үдэшын (халаанай) ба заочно hургуулинуудай хүдэлмэри hайжаруулха;

техническэ мэргэжэл олгохо hуралсалай шанар дээшэлүүлхэ, тиихэтэй хамта дүрбэн тэгшэ, техническэ талаараа шадамар бэрхэ залуу хүдэлмэришэдые бэлдэхэ ябадал хангаха, үйлэдбэри дээрэ залуу хүдэлмэришэдые бэлдэлгын хэрэг хүтэлбэрилдэг онол арга hайжаруулха;

дээдэ, тусхай дунда hургуулинуудые дүүргэжэ гарагшадай теоретическэ бэлэдхэлэй, мэргэжэл шадабариин хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн эрдэм, техникын шэнэ, холын хараата шэглэлнүүдээр кадрнуудые бэлдэлгын хэрэг үргэдхэхэ шухала гэжэ мэдэрхэ.

hуралсал-хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудта туhаламжа үзүүлхын тула предприятинуудай, эмхи зургаануудай, совхозуудай, колхозуудай, бусад эмхинүүдэй, совет үргэн олониитын эрхилдэг ажал ябуулга бүри hайнаар тааруулан эмхидхэхыень нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1973 оной июлиин 19.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын совхозой гурбадахи отделениин эрхим малшадай нэгэн Анна Цыбиковна Доржиевае харанат. Энэ нүхэр мүнөө тугалшанаар хүдэлжэ, тугалнуудай шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө оролдосо ехэтэйгээр ажаллана. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХОЛО ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлаха, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр үйлэдбэриин «Бурмясопром» нэгэдэлэй коллективүүд ажаллана. Энэ жэлдэ абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэхын, тингэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Улаан тугта хүртэхын түлөө мүрысөөн нэгэдэлэй предприяти бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай даабари болзорhоо урид дүүргэгдээд, түсэбhөө гадуур 4,1 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадтай сасуулхада, продукци худалдалга 18 процентээр дээшэлhэн байна.

Үйлэдбэриин талмай үргэдхэнгүйгөөр, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй, технологиие нарижуулан hайжаруулhанай ашаар продукци үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдээ.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай малай гэдэhэ дотор сэбэрлэдэг заводой хүдэлмэришэд социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай hайн жэшээ харуулан ябана. Энэ коллектив хахад жэлэй даабариие холо үлүүлэн дүүргээ. Техническэ фабрикадуудай цехэй коллектив комбинат соогоо эгээл түрүүлэн хахад жэлэй түсэбые дүүргэhэн байна. Энэ коллектив даабариhаа гадуур 500 тонно хуурай тэжээл үйлэдбэрилжэ, республикынгаа, мүн хүршэ областьнуудай ажахынуудта эльгээбэ.

Коллектив нёдондо hайн үрэ дүн туйлажа, оронойнгоо мяха болбосоруулдаг предприятинуудай дундаhаа түрүү hууринуудай нэгые эзэлээ hэн. Тиигэжэ СССР-эй мяха, hүнэй промышленностиин министерствын нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаhан байна.

Арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг, мүн үдэ хөөбэрөөр пудуушха, хүнжэл оёдог цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эхинhээ хойшо ажалайнгаа эршэ hуладханагүй. Бүхы коллективүүд техникэ, түхеэрэлгээ hайнаар хэрэглэжэ, бүтээсээ улам дээшэлүүлнэ. Энээнэй ашаар нэгэдэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй табадахи хүн бүхэниинь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаhан табан жэлэй hүүлшын жэлэй даабари дүүргэхэ болоо.

Г. ХАРЧЕНКО.

ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛЭЭ

Удаан ороhон хура бороогой hүүлээр наратай сэлмэг үдэрнүүд боложо, манай Мухар-Шэбэрэй аймагай олонхи колхоз, совхозуудта үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын эршэмтэй халуун хүдэлмэриин хаhа түлэг эхилбэ.

Хонхоло, Суулга, Түгнын нэлэнхы үргэн сабшалан дээгүүр косилкануудай таршаганалдаха, хажуурай ханхинаха абяан үглөөнэй наранhаа үдэшын бүрэнхы болотор таhархаяа болинхой.

Аймаг соогоо эгээн түрүүн Никольскиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үбhэндөө жэгдэрэн ороо. Түрүүшын үдэрhөө нүхэд Сивцов, Лошкарев гэгшэдэй звенонуудай гар хажууршад, морин косилкашад үбhэеэ сабшажа эхилээд, наратай сэлмэг байhаниие hамбаашалан, унагааhан ногоогоо hайнаар хатаажа, 500 центнер үбhэ hүрилөөд байна.

Тус ажахыда бүхыдөө 8 звено хүдэлжэ, богони болзор соо 30 мянган центнер үбhэ хуряажа абаха, 3 мянган центнер сенаж дараха юм. Мүнөө жэлдэ эндэ ногооной ургаса hайн. Даб дээрэ тариалангай заха, хоорондуурхиие, ой модоной hужааг, уhалуурини ханааб тойруулжа сабшаад, гектар бүриhөө 15 центнер үбhэ абапа.

Мүн эндэ АВМ-04 түхэлэй оньhон агрегат хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ, үрмэдэhэ халаахайгаар, модо, бургааhанай ногоон намаа набшаар, горох обёос хоёрые холижо тариhан ногоогоор витаминтай үбhэнэй гурил татагдажа эхилhээр хэды хонобо. Бүхыдөө 75 центнер ногооной гурил гаргагдаа.

Тэрэшэлэн эдэ үдэрнүүдтэ «Авангард» совхоздо 100 гаран гар хажууршан, хэдэн морин, тракторай косилкатай агрегадууд үбhэ сабшажа захаланхай. Жэшээнь, Ганга, Ара-Сутай гэжэ газарнуудта Николай Токмаков, Анатолий Григорьев гэгшэдэй звенонуудай гар хажууршад илангаяа hайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр түрүүшын 50 гектар газарай ногоо унагаагаа.

Бүри hаянай Хонхолын «Искра» колхоз үбhөө сабшажа эхилбэ. Түрүүшын үдэрhөө 30 гаран хажууршан, тракторай косилкатай 8 агрегат ойн соорхой, бургааhанай заха сабшажа оронхой.

Олонхи ажахынуудта витаминтай ногооной гурил татаха АВМ—04 түхэлэй агрегадууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, аймагай ажахы бүхэндэ хүн зон хүгшэн залуугүй, гарта хүлтөөрөө үбhэндэ гаража, ниитын адууhа малда тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай халуун хүдэлмэридэ бүгэдөөрэн хабаадана.

В. ШИРДАРМАЕВ,
аймагай «Ленинэй зам» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХЭН ИЛАЖА ГАРАГША ААБ?

Хайшалагшадай Бүхэсоюзна конкурсые угтуулан

Үглөөдэр Улаан-Үдэдэ ноохо хайшалагшадай Бүхэсоюзна конкурс нээгдэхэнь.

Энэ мүрысөөндэ хабаадагшадта амар мэндэ!

Байгша оной июлиин 23-haa 28 болотор Улаан-Үдэ хотымнай ипподром дээрэ хонидой ноохо түргэнөөр хайшалдаг бэрхэшүүлэй бүхэсоюзна зургаадахи конкурс үнгэргэгдэхэнь гэжэ газетэдэ мэдээсэгдээ hэн.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай, НТО-гой президиумэй шиидхэбэреэр энэ орондо үнгэргэхэ гэhэн ушар конкурсые манай Буряадтаа хонидые түргэнөөр хайшалдаг онол аргые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хайшалагшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, абтаhан ноохоной шанарые hайжаруулха зорилго табина. Энэ конкурсые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ, тэрээндэ түрүү хайшалагшаднай эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, мэргэжэл шадабаряа харуулха гээшэ манай хонишодой нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Тус мүрысөөн-конкурсдо 13 союзна республиканuудай, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай эрхим бэрхэ хайшалагшад хабаадалсахаар ерэхэнь. Энээндэ манай республикын шадамар бэрхэ хайшалагшад хабаадаха байhаниинь элитэ.

Улаан-Үдын ипподром дээрэ тусгаар баригдаhан байра соо хонидой ноохо хайшалха талмай түхеэрэгдэhэн байна. Эндэ эрхим бэрхэ хайшалагшад өөhэдынгөө дүршэл шадабари харуулжа, тэдэнэй дунда хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха талаар табан үдэр соо шангa урилдаан-конкурс болохо юм.

Манай республикада хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха конкурс түрүүшынхеэ 1962 ондо үнгэргэгдөө hэн. Тэрэ үедэ оренбургынхидай аргаар гэхэ гү, али хонидой хүлые уянгүй, миил ууса, нюрган дээрэнь hуулгаад, түргэнөөр хайшалха шадабаряа зарим бэрхэшүүл-түрүүшүүл түрүүшынхеэ тэндэ харуулаа. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн Николай Пурбуев, Баргажанhаа ерэhэн Буда Мормоев, Сэлэнгэhээ — Анатолий Бамбуев, Хориhоо — Галина Доржиева, Хэжэнгэhээ — Валентина Гарбаева энэ түрүү аргые эгээн түрүүн шудалжа, тэрэнэй али тухай ашагтай байhаниие харуулаа бэлэй.

Тэрэнhээ хойшо хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха мүрысөөн аймаг бүхэндэ шахуу, удаань республикада жэл бүри үнгэргэгдэдэг болоо. Тингэжэ хонидые шэнэ түрүү аргаар хайшалха дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, ёhотойл хурдан мэргэн гартай хайшалагшад аймаг бүхэндэ бии болоо. Тэдэнэй дунда Хориин аймагай Анаагай совхозой хонишон Галина Доржиева, Баргажанай аймагай Хилганын колхозой гэшүүн Ханда Малатхаева болон бусад республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ нэгэнтэ бэшэ хүртэhэн байха. Эдэнэр долоон часай хүдэлмэриин үдэр соо 100—120 хониной ноохо хайшалдаг шадабаритай боложо, бүхэсоюзна конкурсдо түрүү hууринуудта гаралсадаг болоhон байна. Тэдэнэр гансашье өөhэдөө hайнаар хайшалдаг бэшэ, энэ түрүү онол арга дүршэлдөө нилээд олон хүниие hургаа юм.

Мүнөө республика доторнай миллион шахуу хонин түргэн аргаар хайшалагдана. Илангаяа Зэдын, Хориин, Баргажанай, Яруунын, Сэлэнгын аймагуудта хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар бүхы республика доторнай хонидой ноохо хайшалалга hураггүй богони болзорто дүүргэгдэнэ. Ноохоной гээлтэдэ орохонь нилээд хороо, тушаагдаhан «сагаан алтанай» шанаршье хараа байса дээшэлээ. Олонхи колхоз, совхозууд бүхы хонидоо 10—14 хүдэлмэриин үдэр соо хайшална.

Гэхэтэй хамта Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Загарайн, Хяагтын аймагуудта хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха онол арга ёhoop хэрэглэгдэнэгүй. Эндэхи ажахынууд хонидойнгоо ноохо аяар 40—50 үдэр соо хайшална. Зарим колхоз, совхозууд хонидой ноохо богони болзорто хайшалдаг болохомнай гээд, нэгэ газарта 100, тэрэнhээшье олон оньhон хайшатай томо пунктнуудые эмхидхэдэг. Тэрээнhээнь хайшалагшадай ажалай бүтээсэ бирата дээшэлнэгүй.

Тиимэhээ дээрэ дурсагдаhан аймагуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонидые түргэнөөр хайшалха бүхэсоюзна конкурсдо заабол ерэжэ, эрхим бэрхэ хайшалагшадай мэргэжэл шадабаритай танилсагтай гэжэ дурадхаха байнабди.

Энэ конкурс манай хайшалагшадай шадабариие элишэлхэ шангахан шалгалта болоно. Тэрээндэ алишье талаhаань нарин нягтаар бэлдэхэ, бэеэ hорихо, мэргэжэлээ улам нарижуулха ёhотой.

Эрхим ажалай энэ мүрысөөндэ илагшадые шагнаха, урмашуулха олон шан тогтоогдонхой. Конкурсдо командаараа илажа, эгээл ехэ балл абажа, түрүү hуури эзэлэгшэдтэ хонидой ноохо хайшалалгаар СССР-эй чемпион гэhэн нэрэ зэргэ олгохо, командын гэшүүн бүхэндэ «Алтан утаhан» гэhэн алтан медаль барюулагдаха, 1-дэхи шатын диплом, 100 түхэриг гү, али үнэтэ бэлэг үгтэхэ байна. Түрүүлhэн эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй командада дамжуулгын кубок үгтэхэ.

Хоёрдохи hуури эзэлhэн команда мүнгэн медаль, II шатын диплом, хүн бүхэндэ 75 түхэригэй мүнгэн шан гү, али үнэтэ бэлэг барюулагдаха.

Гурбадахи hуури эзэлhэн команда бронзо медаль, III шатын диплом, хүн бүхэниинь 50 түхэриг мүнгөөр гү, али үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха юм.

Дүрбэдэхи, табадахи, зургаадахи hуури эзэлhэн командын гэшүүн бүхэн 25 түхэригэй мүнгэн шан гү, али үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха ушартай.

Түрүүшын турта эгээл олон балл абаhан түрүү хайшалагшад эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй дундаhаа гурбагурбан хүн (мүрысөө үнгэргэхэ жюриин шиидхэбэреэр тэдэнь арбан хүн хүрэтэр олон болгогдожо магад) эгээл эрхим хайшалагша гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олохо байна.

Хайшалагшадай өөhэд хоорондын мүрысөөндэ (эрэшүүл, эхэнэрнүүдэй дунда) илажа гараhан хүндэ хонидой ноохо хайшалалгаар СССР-эй чемпион гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо. «Алтан утаhан» гэhэн алтан медальда, I шатын дипломоор, 200 түхэриг гү, али үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха.

Эрэшүүл, эхэнэрнүүдэй дунда хоёрдохи hуури эзэлhэн хайшалагша мүнгэн медаль, II шатын диплом, 150 түхэриг мүнгөөр гү, али үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха байна. Гурбадахи hуури эзэлhэн хүн бронзо медаль, III шатын диплом, 100 түхэриг гү, али үнэтэ бэлэгтэ хүртэхэ юм.

Конкурсдо hайн үрэ дүн туйлаhан 26-hаа дээшэ бэшэ наhатай хайшалагшад ВЛКСМ-эй ЦК-гай тусхай шагналда хүртэхэ ёhотой.

Хонидой ноохо түргэнөөр хайшалха түрүү онол аргые шудалhан, тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй түлөө Бүхэсоюзна конкурсын жюри бэрхэ хайшалагшадые ВДНХ-да хабаадагшаар, выставкын медальда хүртэхөөр баталхыень зууршалжа, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкын Главна комитедтэ материалыень эльгээхэ байна.

Бүхэсоюзна энэ конкурсын эмхитэй hайнаар үнгэргэхынь тула хүдөө ажахын, комсомолой, профсоюзай организацинууд, республикын министерствэнүүд бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэр хэhэн байна. Илангаяа конкурсдо хабаадахаар ерэhэн хүнүүдые халуунаар угтажа абаха, тэдэниие hайнаар хангаха шухала. Тиигэбэлнай, тэдэнэр манай Буряад орондо ерээд ошоhоноо hайн hайханаар hанажа ябаха бшуу.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ БАТАЛАН АБАҺАН ХУУЛИ БОЛОН ТОГТООЛНУУД

Совет Социалис Республикануудай Союзай
Х У У Л И

Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканудай хуули гаргаха үндэһэ һууринуудые баталха тухай

Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

Статья 1. Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканудай хуули гаргаха үндэһэ һууринуудые баталаад, тэдэниие 1974 оной январиин 1-һээ хүсэндэнь оруулха.

Статья 2. Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканудай хуули гаргаха үндэһэ һууринуудые хүсэндэнь оруулха гурим тогтоожо, ССР Союзай хуулиие эдэ үндэһэ һууринуудтай тааруу болгохые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаха.

Статья 3. Союзна республиканудай хуулинуудые Арадай гэгээрэл тухай ССР Союзай ба союзна республиканудай хуули гаргаха гол дүримүүдтэй тааруу болгохыень союзна республиканудай Верховно Соведүүдтэ даалгаха.

Статья 4. «Ажабайдалтай һургуулинуудай харилсаа холбоое бэхижүүлхэ тухай, СССР-тэхи арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай» СССР-эй 1958 оной декабриин 24-нэй Хуулиие (СССР-эй Верховно Соведэй ведомостьнүүд, 1959 он, № 1, нюур 5) 1974 оной январиин 1-һээ хүсэеэ гээгээ гэжэ мэдэрхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1973 оной июлиин 19.

Совет Социалис Республикануудай Союзай
Х У У Л И

«Һара соо 70 түхэриг хүрэтэр ажалай түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа налог абалгые болюулха, һара соо 90 түхэриг хүрэтэр ажалай түлөөһэнһөө абтадаг налог доошолуулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай.

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

«Һара соо 70 түхэриг хүрэтэр ажалай түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа налог абалгые болюулха, һара соо 90 түхэриг хүрэтэр ажалай түлөөһэнһөө абтадаг налог доошолуулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной декабриин 25-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 оной июлиин 19.

Совет Социалис Республикануудай Союзай
Х У У Л И

СССР-эй хүсэндөө байһан хуулинуудта зарим тэды хубилалта ба нэмэлтэнүүдые . оруулһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха гэбэл:

1973 оной январиин 3-най «Агаарай онгосые баалалгаар ондоо тээшэнь абаашаһанай түлөө уголовно харюусалга тухай»;

1973 оной февралиин 21-нэй «ССР Союзай ба союзна республиканудай граждан хуули гаргаха гол дүримүүдтэ хубилалта. нэмэлтэнүүдые оруулха тухай»;

1973 оной мартын 9-нэй «ССР Союзай ба союзна республиканудай уголовно хуули гаргаха гол дүримүүдтэ нэмэлтэ оруулха тухай»;

1973 оной мартын 13-най «Өөрынгөө албанай уялгые дүүргэжэ ябахадань гражданска агаарай онгоһын экипажай гэшүүдтэ тохёолдоһон хохидолые түлэхэ тухай»;

1973 оной апрелиин 26-най «ССР Союзай ба союзна республиканудай ажалаар заһан заларуулгын хуулиин гол дүримүүдтэ хубилалта оруулха тухай»;

1973 оной майн 10-най «Сэрэгэй бүгэдэ нниитын уялга тухай хуулида зарим тэды хубилалта оруулха тухай» ба «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй прапорщигууд болон мичманууд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1971 оной ноябриин 18-най Указ;

1973 оной майн 16-най «Урдань хүдэлжэ байһан ажалһаа өөрынгөө дураар гаража ошоод, саг зуураар ажал хэжэ шадахаа болиһон хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта тэдхэмжэ хүргэхэ тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай хүсэеэ зарим тэды гээһэниие мэдэрхэ тухай»;

1973 оной июниин 25-най «Гэмтэ ябадалһаа хохидоһон эрхэтэдэй бэеэ арталуулгада хэһэн гаргашые түлүүлхэ тухай»;

1973 оной июниин 29-нэй «Санитарна ариг сэбэрые сахиха ба халдабарита үбшэнүүдтэй тэмсэхэ санитарна гуримые эбдэһэнэй түлөө СССР-эй Оборонын министерствын, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйн комитедэй медицинскэ албануудта яла тохохо эрхэнүүдые олгохо тухай»;

1973 оной июлиин 11-нэй «Бүгэдэ нниитын сэрэгэй уялганууд тухай СССР-эй хуулиин 59-дэхи статьяе хубилгаха тушаа».

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 оной июлиин 19.

Совет Социалис Республикануудай Союзай
Х У У Л И

«СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай дүрим тухай» СССР-эй хуулиин абтаһантай дашарамдуулан, СССР-эй хуули гаргадаг актнуудта зарим тэды хубилалта, нэмэлтэ оруулһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй иимэ Указуудые баталха гэбэл:

1973 оной мартын 9-нэй «СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай дүрим тухай» СССР-эй хуулиин абтаһантай дашарамдуулан, СССР-эй хуули гаргадаг актнуудта зарим тэды хубилалта, нэмэлтэ оруулһан тухай»;

1973 оной апрелиин 19-нэй «Депутадай уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ хэгдэһэн гаргашануудые депутадуудта түлэхэ тухай» СССР-эй хуулида оруулагдаһан хубилалта, нэмэлтэнүүд тухай».

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 оной июлиин 19.

Совет Социалис Республикануудай Союзай
Х У У Л И

«Ниитын гурим сахихаба гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар совет милициин гол уялганууд болон эрхэ тушаа» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

«Ниитын гурим сахиха ба гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар совет милициин гол уялганууд болон эрхэ тушаа» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1973 оной июлиин 8-най Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 оной июлиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

«Гүрэнэй нотариат тухай» СССР-эй хуулиие хүсэндэнь оруулха гурим тухай

«Гүрэнэй нотариат тухай» СССР-эй хуулиин абтаһантай дашарамдуулан Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

1. «Гүрэнэй нотариат тухай» СССР-эй Хуулиие 1974 оной январиин 1-һээ хүсэндэнь оруулха.
2. ССР Союзай хуули гаргалгые «Гүрэнэй нотариат тухай» СССР-эй Хуулитай тааруу болгохые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаха.
3. Союзна республиканудай хуулиие «Гүрэнэй нотариат тухай» хуулитай тааруу болгохые союзна республиканудай Верховно Соведүүдтэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной июлиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Нүхэр Д. С. Полянскиие СССР-эй хүдөө ажахын министрээр томилхо, нүхэр В. В. Мацкевичые СССР-эй хүдөө ажахын министрэй тушаалһаа сүлөөлхэ тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет СССР-эй Верховно Соведэй иимэ Указуудые баталха гэжэ **тогтообо:**

1973 оной февралиин 2-ой —нүхэр **Полянский** Дмитрий Степановичые СССР-эй Хүдөө ажахын министрээр томилхо тухай ба энээнтэй дашарамдуулан, тэрэниие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшын уялгануудһаа сүлөөлхэ;

1973 оной февралиин 2-ой —ондоо ажалда оруулагдаха болоһон ушарһаа нүхэр **Мацкевич** Владимир Владимировичые СССР-эй Хүдоө ажахын министрэй уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1973 оной июлиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Нүхэр З. Н. Нуриевые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо тухай, нүхэр Г. С. Золотухиниие СССР-эй бэлэдхэлэй министрээр томилхо тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй иимэ Указуудые баталха гэжэ **тогтообо:**

1973 оной апрелиин 3-най —нүхэр **Нуриев** Зия Нуриевичые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилхо ба тэрэниие СССР-эй Бэлэдхэлэй министрэй уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай;

1973 оной апрелиин 13-най — нүхэр **Золотухин** Григорий Сергеевичые СССР-эй бэлэдхэлэй министрээр томилхо тухай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной июлиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

«Нүхэр П. Е. Шелестые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгануудһаа сүлөөлхэ тушаа» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

пенсидэ гараһан ушарһаань нүхэр **Шелест** Петр Ефимовичые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1973 оной майн 7-ной Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной июлиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

«Нүхэр Г. И. Вороновые СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлхэ тушаа» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет нигэжэ **тогтообо:**

Пенсидэ гараһан ушарһаань нүхэр **Воронов** Геннадий Ивановичые СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1973 оной майн 7-ной Указые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной июлиин 19.

ЛЕНИНЭЙ, ПАРТИИН ХЭРЭГТЭ ҮНЭН СЭХЭБДИ!

Москвада болоһон комсомолшууд болон залуушуулай баяр ёһололой манифестаци

«Ленинэй, партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байхабди!» — иимэ уряа доро Москвада, «Динамо» стадион дээрэ июлиин 19-дэ Советскэ Союзай комсомолшууд болон залуушуулай баяр ёһололой манифестаци болоо. Тэрээндэ Москвагай болон Ленинградай, манай ороной бүхы союзна республиканудай, хизаарнуудай, областьнуудай түлөөлэгшэд — оло мянган хүбүүд, басагад хабаадаа.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин Ф. Д. Кулаков, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов** болон **К. Ф. Катушев** гэгшэдые сугларгшад үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар, халуун амаршалгануудаар угтаа.

Айлшадай трибуна дээрэ — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, манай ороной гүрэнэй засагай дээдын органой зургаадахи сессидэ хабаадаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, дайнай, ажалай ветеранууд, түб хотын партийна, . советскэ, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, харин айлшад байлсаа.

19.00. Стадион дээгүүр Кремлиин Спасска башнин курантнуудай хүгжэм зэдэлнэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой даалгабаряар совет залуушуулай баяр ёһололой манифестациие ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Е. М. Тяжельников** нээбэ.

«Тугай марш» зэдэлнэ. Стадионой поли дээрэ ВЛКСМ-эй, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионерскэ организациин, орденто комсомольско организацинуудай тугууд гаргагдана.

Совет залуушуулай түлөөлэгшэдэй баяр ёһололой дабшалтые бүлэг туг баригшад нээнэ. Тэдэнэй хойноһоо хүдэлмэришэн ангиин залуу үеын түлөөлэгшэдэй колонно — түсэбтэ табан жэлэй түрүүшүүл, бүхэсоюзна комсомолой габшагай бүхы 124 барилгануудай түлөөлэгшэд ябана; колхозно таряашадай залуу түлөөлэгшэд — поли болон фермэнүүдэй ударнигууд, орооһо таряанай түлөө тэмсэлэй түрүүшүүл ябана. Тэдэнэй һүүлээр ПТУ-гай һурагшадай, студентнүүдэй, пионернүүд болон һургуулиинхидай һайндэрэй колоннонууд дабшана. Совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын газарнуудаар комсомолшууд болон залуушуулай аяншалгада хабаадагшадай зургаадахи бүхэсоюзна слёдто хабаадаһан эдир патриодууд үнгэрнэ. Залуу сэрэгшэд — элдэб түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайшалхы тугуудаа үргэн алхална. Орон нютагаа алдаршуулһан спортсменүүд ябалсана. Интернациональна колоннодо олон оронуудай хүбүүд, басагад — совет һургуулинуудта һурадаг һурагшад ябалсана. Залуушуул болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн арбадахи фестивальда хабаадаха совет делегаци алхална.

Колоннонууд стадионой поли дээрэ жагсана.

Манифестацида хабаадагшадта хандан, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Е. М. Тяжельников** үгэ хэлээ.

Мүнөөдэр — совет залуушуулай бүхэсоюзна фестивалиин эгээн хүлгүүлхы, эгээн баяр баясхалантай, эгээн шухала үдэр, гээд тэрэ хэлэнэ. Фестиваль болбол Ленинскэ комсомолой бүхы отрядуудай ажал ябуулгые һайжаруулгада, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хүбүүд, басагадай ажалай, ниитэ-политическэ эдэбхиень дээшэлүүлээ. Фестиваль залуушуулые политическэ, эстетическэ, физическа, сэрэгэй-патриотическа талаар хүмүүжүүлгэдэ, залуушуул болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн арбадахи фестивальда бэлэдхэлгэдэ шухала зэбсэг болоожо үгөө.

1974 оной июлиин 12-то агууехэ Ленинэй нэрые комсомолой абаһан түүхэтэ үдэрһөө хойшо 50 жэлэй ой гүйсэхэнь. Бүхы эдэ жэлнүүдэй туршада комсомол Ленинэй нэрые хүндэтэйгөөр, омогтойгоор зүүжэ ябана. Ленинэй захяада, Коммунис партиин үзэл сурталда үнэн сэхэ байһанаа тэрэ үгөөрөөшье, хэрэгээрээшье баталжа ябана.

Фестивалиин гол дүн гэхэдэ, тэрэ хадаа манай бүхы республиканудай залуушуулай дайшалхы хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлээ, түрэл Коммунис партияа, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон комсомолшуудай, бүхы хүбүүд, басагадай бата бэхи жагсаалтай байһые харуулаа. Эб найрамдалай уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Л. И. Брежневые ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ленинскэ комсомолой, бүхы совет залуушуулай үмэнэһөө амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, хүндэ хүшэр ба һайн һайхан ажал ябуулгадань шэнэ амжалта хүсөө.

Мүнөөдэр РСДРП-гэй хоёрдохи съездын далан жэлэй ойе манай партиин, бүхы дэлхэйн коммунистнуудай тэмдэглэжэ бай[...] ленинскэ революционно[...] та хододоо үнэн сэхэ б[...] Ленин шэнгеэр һураха, [...] дэлхэ, тэмсэхэ гэжэ Ле[...] скэ комсомол, совет за[...] шуул түрэл партияа, Ле[...] скэ Центральна Комит[...] баяр ёһололой оршон[...] далда найдуулна.

Манифестацида хаба[...] шад баяр баясхалангай[...] жэм доро делегациие У[...] талмай эльгээнэ. Тэрэ [...] гаци Ленинэй Мавзол[...] танигдаагүй солдадай [...] шөөдэ алдар солын сэс[...] биха даалгабаритай юм.

Баяр ёһололой ми[...] Ахамад үетэнһөө алдар[...] лын эстафетэ залуушу[...] дамжуулагдан үгтэжэ[...] һан шэнжэ харагдана. М[...] во поли дээрэхи мүнхы[...] һаа аһаагдаһан галтай, [...] рора» крейсерэй тут үр[...] машина стадион дээрэ га[...] Гал болон тугые Окт[...] революцида хабаа[...] «Аврора» крейсерэй [...] гуудай добтолхы отряда[...] мандир А. С. Неволин, [...] дүүдэй нэгэдэхи съезды[...] легат В. П. Виноградов[...] лон бусад ветерануу[...] шэнэ. Кремлиин ханы[...] гэдэхи мүнхын галһаа [...] даһан галтай, 1945 оно[...] да Рейхстаг дээрэ хии[...] лэгдэһэн дайшалхы туг[...] һэн бронетранспортёр [...] Добтолгын баатар, Со[...] Союзай Герой, поли[...] К. Я. Самсонов тэрэ [...] баринхай. Магниткые т[...] шын комсомолшуудай[...] хооһон домнын галһаа [...] даһан галтай, Метрос[...] Запсибэй, Магниткын [...] тэ, ажалай алдар [...] суурхаһан тугуудтай [...] мобиль гаража ерэнэ. [...] шуулай һайндэртэ гал [...] гуудые Социалис Ажал[...] ройнууд Н. А. Фено[...] А. М. Дёмкин, В. А. Е[...] асараа. Удангүй эдэ г[...] галнуудһаа аһаагдаһан[...] луушуулай һайндэрэй[...] дүлөөр бадарна.

Ленинскэ комсомол[...] вет залуушуулай, эди[...] нернүүдэй Үмэн[...] ВЛКСМ-эй ЦК-гай б[...] гэшүүн, «Уралмаш» гэ[...] лэдбэриин нэгэдэлэй [...] мэришэн Павел Маш[...] Ленинэй захяада, Ком[...] партиин хэрэгтэ совет [...] шуулай үнэн сэхэ б[...] тангариг уншана.

Эндэ байгшад зориг [...] дэрөөр «Интернац[...] дуулана.

Стадион дээгүүр «[...] Ленинда — алдар соло[...] ветскэ Союзай Ко[...] партида — алдар [...] «Агуехэ совет ара[...] коммунизм байгуулаг[...] алдар соло!», «Ленинск[...] сомолдо — алдар соло[...] һэн лозунгнууд зэдэл[...]

ТАСС-ай [...]

МАЛЫНЬ МЯХАЖАНА

Түрэл Буряад оронойнгоо түүхэтэ 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын түлөө мурысэжэ, Яруунын совхозой малшад һайн үрэ дүн туйлаба.

Тус совхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Үбэлэй сагта үхэрнүүдые олоор шахан таргалуулжа, 1980 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

Үхэр малаа хаһа сагтань зунай бэлшээридэ гаргажа, һайнаар адуулаад, хүхэ ногооной шэмэтэйдэ тарган мяха ехээр абахын түлөө эндэхи малшад оролдожо байна. Мүнөө энэ ажалыда зундаа бэлшээн таргалуулагдаха малай 19 гүүртэ эмхидхэгдээд, олонхи үхэр малынь холын ой модон соогуур, хада уулын хабшалаар адуулагдана.

Ногоондо һайнаар адуулжа, үхэрнүүдэй шэгнүүрые ехээр нэмээхын тула малшад мурысэн ажаллана. Совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет мурысөөнэй дүн ходо гаргажа, түрүүшүүлые али болохоор урмашуулжа байдаг. Һаяшаг бэлшээридэ байһан мал шэгнэгдэжэ, мурысөөнэй июнь һарын дү[...] сологдобо. Дүршэлтэй [...] И. Филатов, В. Класс[...] шэд хаража байһан үхэ[...] нэйнгөө шэгнүүрые [...] 1000 граммһаа дээшэ [...] һэн байба.

Яруунын совхоз [...] ондо гүрэндэ тушаагда[...] бүхэниие зуһай бэл[...] үедэ 330 килограммһаа[...] бэшэ татадаг болгохо э[...] той.

Ж. ЦЫДЫ[...]

Виктор Родионович Исаков 1955 онһоо хойшо ме[...] затораар хүдэлдэг юм. Хамта хүдэлдэг нүхэдтөө [...] Исаков хүндэтэй. Мүнөө нүхэр Исаков Ивалгын [...] гай хоёрдохи отделенидэ үбһэ хуряалтада шадамар[...] хээр хүдэлнэ. Манай фотокорреспондент Ц. Цырен[...] вай буулгаһан зурагта энэ нүхэр харуулагдана.

ОВОЩ ХАРУУҺАЛХА ТУХАЙ

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Республикын колхоз, совхозуудта овощой ургасын хойноһоо харууһалха харюусалгатай саг хүрэжэ ерэбэ. Энэ хүдэлмэриин хэмжээн хүрьһэнэй шанарһаа, ямар овощ таригдаһанһаа болодог байха юм. Юрэнхыдөө ургамалай захаархи хүрьһэнэй дээрээ хальһатабалнь, тэрэниие зөөлэрүүлжэ үгэдэг, буртаг ногооень түүдэг, ургамалые шэнгэрүүлдэг, нэмэлтэ үтэгжүүлгэ оруулдаг, элдэб хорхой шумуултай тэмсэдэг гээшэ.

Олон ушарта эдэ хүдэлмэриие хэдэн удаа дабтаха хэрэг гарадаг. Тиимэһээ эндэ хэгдэхэ хүдэлмэриие хамтаруулжа, суг хэдэг байха юм. Зурууд хоорондохи газар элдүүрилхэ үедөө, газар уһалжа байхадаа, нэмэлтэ тэжээл оруулха, гербицид хоро сасаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри нэгэ доро хэгдэдэг.

Огородой эдеэнэй ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэриие саг соонь, һайн шанартайгаар хэхэ тон шухала. Мүн энэ хүдэлмэриие али болохоор оньһожоруулжа, түргэн болзорто үнгэргэхэ эрилтэтэй.

Морхооб болон свёклын хүндэшэг хүрьһэтэй газарта таригдаһан байбал, эгээн түрүүн хүрьһэнэйнь хальһатаһаниие зөөлэрүүлжэ үгэдэг. Энэ ушарта буртаг ногооч усадхагдахаһаа гадна, ургамалда хэрэгтэй кислород хүрьһэндэ оруулагдана бшуу.

Морхооб, үгэрсэ, свёкло, редис гэхэ мэтэ ургамалнуудай тарилгые шэнгэрүүлжэ үгэдэг байна. Энээниие хоёр гурба дахин дабтадаг. Эгээн түрүүн һула, муугаар ургаашадыень абажа хаядаг. Морхооб, свёклын нэгэ-хоёр набшаһатай боложо байхада, үтэрсын хоёр-гурбан набшаһа гарахада, түрүүшынхеэ шэнгэрүүлдэг. Хоёрдохёо морхооб, свёклын томошог, хуряамаар болохолоор шэнгэрүүлдэг гээшэ. Үгэрсын ургаса шэнгэрүүлхэдээ эшыень отолжо хаядаг. Энэ ушарта үлөөшэ ургамалнуудай үндэһэн гэмтээгдэхэгүй бшуу. Эдэ ургамалнуудые уһалһанайнгаа һүүлээр шэнгэрүүлхэдэ һайн.

Эдэ ургамалнуудай ехэ газар дээрэ таригдаһан байбал, ургаса шэнгэрүүлхэ хүдэлмэри оньһон аргаар хэгдэдэг. Энэ ушарта культиваторай һабарнууд хэрэггүй ургамалнуудые отолжо хаяад, бэшыень бөөн бөөнөөр үлөөдэг. Хожомоо тэрэниинь гараар шэнгэрүүлдэг гуримтай.

Удаанаар ургадаг морхооб, свёкло, һонгино, редис гэхэ мэтэ ургамалнуудта буртаг ногоон угаа ехэ хоро хүргэдэг. Хэрбээ тэрэниие саг соонь үгы хээгүй һаа, эдэ ургамалнууд бүхыдөө хосордог байха юм. Эдэ ургамалнуудай буртаг ногоое уһалһанай һүүлээр түүжэ хаяхада һайн. Буртаг ногоое түүхэ хүдэлмэриие хоорондонь 15—20 үдэр зайтайгаар 2—3 дахин үнгэргэдэг гээшэ. Буртаг ногоо түүхэ зуураа ургамалые шэнгэрүүлхэ хүдэлмэри хэжэ болохо.

Огородой эдеэнэй буртаг ногоое гараар түүхэдэ угаа ехэ ажалтай. Тиимэһээ тэндэ химическэ арга, гербицид хэрэглэхэ шухала. Морхообой тарилгын буртаг ногоо усадхахын тула прометрин хоро хэрэглэдэг. Тиихын тула 3—5 килограмм энэ хорые 300—500 литр уһанда худхажа, гектар газар дээрэ сүршэдэг. Иимэ дүй дүршэл Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта бии. Зүгөөр эндэхи ажахынуудай агрономуудай энэ хүдэлмэриин хойноһоо нарин хиналта табидаггүйнь муу. Жэшээнь, нэгэ ажахыда иимэ холисые сүршэхэ машинань муугаар хүдэлжэ, тэрэниие миин гоожуулжа ябаһан байгаа. Химическэ хоро тиигэжэ хэрэглэхэдэ, буртаг ногооной хүсэдөөр үгы хэгдэхэгүй байһаниинь эли тэ.

Ажахынуудай агрономууд иимэ шэнэ аргануудай хэрэглэгдэжэ захалхада, угаа анхаралтайгаар хандаха, тэрэниие шэнжэлхэ уялгатай. Хоро хэрэглэхэдэ буртаг ногоон хүсэдөөр хосорно гү, али миин муудана гү, ургасань хэр дээшэлнэб гэжэ ажаглаха ушартай.

Һонгинын ургасые цианамид кальци гэжэ хороор сүршэхэдэ, буртаг ногооч усадхагдадаг. Зүгөөр иимэ хороной хэрэглэгдэһэн һонгинын эшые эдеэндэ хэрэглэжэ огто болохогүй.

Ехэ газарта таригдаһан огородой эдеэнэй зурууд хоорондохи газарые саг соонь элдүүрилхэдэ, угаа аша туһатай байдаг. Капустын зурууд хоорондохиие түрүүшынхеэ 5—6 сантиметр, хоёрдохи, гурбадахи элдүүрилгээ 8—10 сантиметр, удаадахиинь 10—15 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэдэ зохид. Хоёрдохёо гү, али гурбадахяа элдүүрилээд байхадаа, ургамалай һаһала томо болохолоор хажуугаархи шоройень обоолжо үгэдэг. Һүүлээрнь ургамал бүхэниие гараар заһажа, хажуугаархи ногооень түүжэ үгэхэдэ һайн.

Помидорой ургасын хойноһоо харууһалга өөрын илгаатай. Рассадаяа һуулгаад, ургамалай бүхэжэһэн хойно зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэдэг, нэгэн доро шоройень бага зэргэ обоолдог. Помидорто энэ угаа һайн.

Огородой эдеэнэй хойноһоо харууһалхадаа, тэрээндэ минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ оруулха тон ш у х а л а. Ургамалай гараһан сагһаа хойшо хоёр-гурба дахин иимэ нэмэлтэ үтэгжүүлгэ оруулдаг байна. Мүнөө үедэ — минеральна үтэгжүүлгын элбэг болоһон сагта гектар бүридэ 10—12 центнер хүрэтэр үтэгжүүлгэ нэмэжэ оруулха болоно.

И. ТРОФИМОВ,
республикын совхозуудай нэгэдэлэй начальнигай орлогшо.
А. ЛХАМАЖАПОВ,
Буряадай хүдөө ажахын инститүдай доцент.

МҮНӨӨДЭР—ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Совет оронoй гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд мүнөөдэр заншалта һайндэрөө тэмдэглэжэ байна. Түрэл республикынгаа алтан ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн Буряад оронoй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө һайндэрые бүри урматай баяртайгаар тэмдэглэжэ байнхай.

Ажалшадай һуудал байдал, тэдэниие али болохоор хангаха хэрэг һайжаруулха талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй эд бараанай эрьесын түсэб 10 миллион түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна. 1973 ондошье эд бараанай эрьесын хэмжээн дээшэлнэ. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадтай сасуулжа үзэбэл, байгша оной 6 һара соо эд бараанай эрьесын хэмжээн хамтадаа 13 миллион түхэригөөр гү, али 4,5 процентээр нэмээнэ. Энэ үе соо ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдэй эд бараанай эрьесэ 6 процентээр, өөһэдын продукци худалдалга 9 процентээр дээшэлбэ.

Республикын арад зоной һуудал байдал улам саашадаа һайжаржа, баян дэлгэр боложо байнхай. Тэрэниие иимэ тоо баримтанууд эли тодоор элирхэлэйн харуулна. Нёдондоной түрүүшын хахад жэлтэй жэшэжэ хараха болоо һаа, гансахан гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүд байгша оной 6 һара соо арад зондо мяханай продукци 10,8 процентээр, кондитерска зүйлнүүдые — 2,6, оёдоһон хубсаһа — 24,4, радиоприемнигуудые — 4,5, хубсаһа угаадаг машина 29 процентээр үлүү ехээр худалдаһан байна.

Республикын худалдаа наймаанай олохон эмхинүүд хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаба. Тэдэнэй тоодо Ой модоной ажахын министерствын УРС, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ниитын эдеэ хоолой управлени, Улаан-Үдын горплодоовощторг, горхлебторг, спортын хэрэгсэлэй магазин, геологууд ба уһан замшадай ОРС-нууд болон бусад ороно. Республикын ойн баярта бэлдэлгын, тэрэниие һайндэрлэлгын үедэ ажалаа һайжаруулжа, арад зониие бүри һайнаар хангадаг болохо талаар ехэ юумэн хэгдэбэ гэжэ тэмдэглэмээр. Тиигэжэ хоёрдохи кварталай түсэбһөө гадуур 257 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Байгша оной хоёрдохи кварталай соо Гусиноозерскын, түмэр замай отделениин ОРС-нуудай, Зэдын комбинадай ба Ципиканай продснабуудай, Улаан-Үдын горпищеторгын болон бусад худалдаа наймаанай эмхинүүд илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараһан байха юм. Буркоопсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хоёрдохи кварталай эд бараанай эрьесын түсэб горитойхоноор үлүүлээ.

Үнгэрэгшэ хахад жэлэй дүнгүүд согсологдожо, эрхимлэжэ гарагшадынь элирхэйлэгдэбэ. Хахад жэлэй туршада һайн дүнгүүдые туйлаһан Улаан-Үдын ажахын тоосооной 2-дохи магазинай, 7-дохи столовын, Байгалай ОРС-ын, Захааминай райпогой коллективүүд РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын ба худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тутта, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Улаан-Үдын ажахын тоосооной 14-дэхи, «Звездочка» гэжэ магазинуудай, 4-дэхи столовын, Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай баазын, Онохойн ОРС-ын коллективүүд социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофсожой дамжуулгын Улаан туг абаха болоо. Улаан-Үдын ажахын тоосооной 13-дахи ба спортын хэрэгсэлэй магазинуудай, 11-дэхи столовын болон Бэшүүрэй аймпотребсоюзай автобазын коллективүүд социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр гурбадахи һуурида гаража, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Республикын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалдаа эрхим амжалта туйладаг хүнүүд олон юм. Буряадай худалдаа наймаанай 100 гаран хүдэлмэрилэгшэ СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнагданхай. 6 хүндэ РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшын, 46 хүндэ БурАССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэй дашарамдуулан 7 хүн «Совет худалдаа наймаанай отличник» гэһэн значегоор шагнагдаба. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын магазинуудай наймаалагшад Л. Л. Красилова, В. А. Фельдман, Т. В. Козулина, Г. К. Шлыкова болон бусад оролсоно. Улаан-Үдын кооперативна техникумэй багша В. Л. Савинова, Бэшүүрэй аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо М. М. Туезова гэгшэд Роспотребсоюзай Хүндэлэлэй грамотаар шагнадаа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй, партиин райкомууд ба аймгүйсэдкомуудай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд республикадамнай олон.

Худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдэй материальна үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, ажалда шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ талаар һүүлэй үедэ ехэ юумэн хэгдэжэ байна. Гансахан гүрэнэй худалдаа наймаанай системэдэ 4000 шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай магазинууд, Улаан-Үдын Железнодорожно райондо универмаг, хэдэн столовонууд ашаглалгада оруулагдаа. Хүн зоной эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые өөһэдөө шэлэн абахаар түхеэрэгдэһэн 76 магазин энэ жэлэй түрүүшын хахад соо республикадамнай нээгдэбэ. Тэдэнэй 47-ниинь хүдөө нютагуудта юм.

Ниитын эдеэ хоолой болон худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлжэ, улад зониие бүри һайнаар хангадаг болохо талаар нилээд юумэн хэгдэжэ байна. Энэ асуудалаар республикын ниитын эдеэ хоолой управлениин хүтэлбэрилэгшэдэй ажал хэрэг һайшаалтай. Энэ управлениин мэдэлэй столово, ресторануудай 5 хүдэлмэрилэгшэ «Мастер-тогоошон» гэһэн нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртэһэн байна.

Республикын худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бултадаа урагшатай һайнаар бэелүүлнэ гэхын аргагүй. Хүн зоной үдэр бүри ургажа байһан эрилтэнүүдые һайнаар, саг соонь хангаха хэрэгтэ нилээд дутагдалнууд дайралдаһаар. Олохон магазинууд эд бараанай эрьесын түсэб дүүргэнэгүй. Ажал хүдэлмэридөө халирхайгаар хандадаг хүнүүдшье эндэ тэндэ дайралдана. Эдэ бүгэдэ дутагдамалнуудаа дары шууд усадхажа, ажалшадые худалдаа наймаанай талаар бүри һайнаар хангадаг болохо эрилтэ республикын наймаашадай үмэнэ табигдана.

М. ХАБАЛОВ,
Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Гүрэнэй рознично эд бараа наймаалха энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо энэ жэлэй түрүүшын хахадта 4,6 миллиард түхэригэй эд бараан үлүү ехээр наймаалагдаа. Мяхан, тоһон, үндэгэн, заһан, хартаабха наймаалга дээшэлһэн байна. Совет хүнүүд бүд, арһан гутал, ажаһуудалда хэрэгтэй болодог техникэ, хүнгэн автомобиль урданайхида орходоо нилээд ехые худалдан абаһан байна.

* * *

Худалдаа-наймаанай эмхи зургаанууд улам олошоржо үргэлжэлһөөр. Юһэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо бүхы Союзна республиканудай хото городууд болон хүдөө нютагуудта хэдэн мянган шэнэ, таатай зохид магазинууд, столовонууд, кафе, ресторанууд баригданхай. Худалдаа наймаанай тэдэ эмхи зургаанууд мүнөө үеын техникээр хангагданхай.

***

Наймаалагдаха бүхы эд бараанай 40 гаран процентнь 1975 ондо хүн зондо наймаалагшагүйгөөр табигдахаар хараалагдана. Энээн тухайда «Худалдаа наймаае һайжаруулха, тэрээниие техническэ талаарнь хангаха тушаа зарим хэмжээнүүд тухай» асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталаж абаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

***

Табан жэлэй хоёр жэл хахадай турша соо наймаалагшагүй 80 мянга гаран магазин нээгдээ. Мүнөө үедэ иимэ аргаар эд бараанай 37 процентнь наймаалагдана. Энээнэй тоодо промышленна эд бараашье оролсоно. Манай оронoй бүхы универмагууд, промтоварна томо томо тусхай магазинуудай олонхинь ойрын жэлнүүдтэ эд бараа дээрэ дурсагдаһан аргаар наймаалха юм.

* * *

Ниитын эдеэ хоолой 250 мянган предприятида үдэр бүри 76 миллион хүн эдеэлхээ ороно. Табан жэлэй һүүл багта иимэ предприятинуудта 100 миллионһоо олон хүн ородог болохо.

* * *

Энэ табан жэлэй туршада 218 миллиард түхэригэй рознично эд бараан наймаалагдадаг болохо Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула наймаалагшадай ажал хүдэлмэри хүнгэдхэдэг машина, механизмууд олон хэрэгтэй байна.

Улаан-Үдын эдеэ хоолой арбадахи магазинай коллектив һара бүри түсэбөө холо үүлэн дүүргэжэ түрэл республикынгаа 50-жэлэй ойе ажалай ехэ бэлигтэйгээр угтажа, бэшэ магазинуудай дунда шалгаран гараа. Тус магазиниие даагша хори гаран жэлдэ ажаллажа ябаһан БурАССР-эй габьяата наймаалагша Галина Николаевна Гальперина болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Н. Гальперина. **С. БАЛДУЕВАЙ фото.**

МҮРЫСЭДЭГ областиин һонин

ОЙ МОДОН СООГУУР

Шилкинскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ ой модоной соорхойнуудые сабшажа, нилээд ехэ үбһэ бэлэдхэһэн юм. Энэ зундаа ажахын сабшалан дээрэ ногооной ургасын һайн байбашье һаа, нёдондонойнгоо дүй дүршэл хэрэглэн, эндэхи колхознигууд ой тайга соогуурхи ногоо түрүүлэн сабшажа эхилбэ.

Үлэнтэ гэжэ жалга соо хажуурай ханхинаан, тракторай хүнхиноон таһарнагүй. Колхозой Ульяновска, Дээдэ-Хилинскэ отделенинүүдэй колхознигууд эндэ түрүүшын һүринүүдые бодхообо.

Ажахын Васильевска участогта үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Эндэ трактористнууд А. И. Шумкин, Д. И. Шумкин гэгшэдэй агрегадууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, үдэрэй даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ колхозой шефүүд ехэ туһа хүргэнэ.

ХОНИНҺОО — 5 КИЛОГРАММ

Чернышевскэ районой ажахынууд жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ хэрэгтэ «Байгульский» совхозой хонишодой оруулһан хубита ехэ. Тэдэнэр нооһо тушааха хахад жэлэй түсэбые 1,5 дахин дүүргэһэн байна.

Районой «Комсомолец» гэжэ гүрэнэй үүлтэртэ заводой хонишод нооһо хайшалалгаар эрхимлэжэ ябана. Хайшалалгын томодхогдоһон пунктда нэгэ доро 40 машинка хүдэлгэгдэжэ, үдэр бүри 500—600 хониной нооһон хайшалагдана. Тиихэдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 5 килограммһаа үлүү нооһон абтана.

«Сагаан алта» хуряалга дээрэ хайшашад Галина Куфарова, Серафима Студенкина, Галина Сенкова, Валентина Левашова гэгшэд бусадай дундаһаа онсо шалгарна.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАД ШАЛГАРНА

Агын районой Дылгыровэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермэдэ эбтэй эетэй коллектив ажалладаг юм. Тэрэ фермынхид энэ оной түрүүшын хахад соо гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Фермэдэнь найман һаалишан хүдэлнэ. Тэдэнэй табаниинь нёдондо жэл дунда һургуули дүүргэһэн залуу басагад юм. Бултадаа — комсомолшууд. ВЛКСМ-эй гэшүүд Цыпелма Бадмацыренова, Бадмаханда Базарова, Цыпелма Дубжитова, Ханда Ринчинова, Цыржэмэдэг Бальжитова гэгшэд хахад жэл соо һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Тэдэнэр һайнаар ажаллахаһаа гадна ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха юм.

— Хэниинь хэншье гэлтэгүй, бултадаа һайнаар хүдэлдэг басагад, — гээд ахалагша һаалишан, Агын окружной Соведэй депутат Максар Цыденова залуу һаалишадаа магтан хөөрэнэ. — Ажалайнгаа өршые һуладхангүй, һү һааха жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготойбди.

ТҮРҮҮШЫН ҺҮРИНҮҮД

Шелопугинска районой «Трубачевский» совхоздо үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ оньһожоруулагдаһан долоон звено хүдэлнэ. В. С. Агеевэй хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд 2200 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй юм. Һүүлэй мэдээгээр энэ звенодо 260 центнер һайн шанартай үбһэн һүрилэгдэнхэй.

И. С. Елгин, К. Н. Домошонкин гэгшэдэй звенонууд баһал һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр тус бүридөө 270—270 центнер үбһэ һүрилөөд байна.

Совхозой нуга сабшалан дээрэ 25 косилка, үбһэ һүрилдэг 2 түхеэрэлгэ, тракторай 13 тармуур хүдэлгэгдэнэ. Синюха, Нарһата, Буна гэжэ газарнуудта 1600 гаран гектарай ногоон сабшагдаад, 1150 центнер үбһэн һүрилэгдөөд байна.

«Забайкальский рабочий» газетэһээ абтаба.

ТАЙГЫН ЗОНОЙ ЖАРГАЛ

Манай Хойто-Байгалай аймагта эвенкнүүд (ортон хамнигад гэжэ нэрэтэй байһан) ажаһуудаг. Хойто зүгэй арадууд соо эвенкнүүд эгээл олониинь юм. Сибириин хойто зүг — тундраһаа эхилээд, Енисей мүрэнһөө Сахалин хүрэтэр эвенкнүүд таража һуудаг.

Ортон хамнигад угсаатан, бусад гарбалтан үни холын орёо түүхэ намтартай. Ородой түрэндэ оролсожо, ород арадтай харилсаатай болоһон байна. Энээнэй ашаар зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй (хутага, һүхэ, элдэбын амһарта болон бусадтай) болоо, таряа талха эдеэндээ хэрэглэлсэдэг болоо.

Ой тайга соогуур нүүжэ, агнуурияр хоолойгоо тэжээжэ ябаһан эвенк гарбалтанай байдал имагтал Октябриин революциин ашар үндэһөөрөө хубилһан түхэтэй. Славянуудай омог үринэр зэрлиг тунгусуудтай зэргэ нэрлэгдэдэг саг ерэхэл гэжэ А. С. Пушкинай хэлэһэн үгэ бодотоор бэелэнхэй. Холын хойто сэбдэг хүйтэн газар нютагуудта һуудаг эвенкнүүдэй соёл гэгээрэл хүгжэжэ, үндэһэн литература, поэзи бии болоо. Ородой агуу поэдэй зохёолые уншагшад, тэрээндэ дурлагшадай олошорхоһоо гадна ортонгуудай дундаһаа өөһэдын поэдүүд, эрдэмтэд ургажа гараа. Эдэнэрэй нэгэн гэхэдэ, Эвенкиин национальна округой партиин окружкомой нэгэдэхи секретарь, түүхын эрдэмэй доктор Василий Николаевич Увачан болоно. «Хойто зүгэй арадуудай социализмын замда ороһон тухай» гэжэ ном бэшээ. Енисей мүрэнэй хойто захаар һуудаг бүхы арад зоной ажабайдал шэнжэлһэн ном юм. Манай республикада А. С. Шубин гэдэг эвенк эрдэмтэн бии.

Ленинскэ национальна политикын ашаар хойто зүгэй арадуудай гээгдэл бүхы талаараа бодотоор усадхагдаһан байна.

Манай аймагай дэбисхэр дээрэ түбхинэһэн эвенк-ортонгуудай элинсэг хулинсаг тухай иимэ домог бии юм: Байгал далайн эрьеэр, Ангар мүрэнэй эхеэр эртэ урда сагта ортонгууд бии болоһон юм ха. Теэд хүсэ ехэтэй олон түмэн гарбалтанда түригдэһэн юм гэдэг. Тиигэхэдээ киндигир угсаатанай зон ажамидарха шэнэ газар бэдэрхэ баатай болобо. Нигэжэ түнхэлжэ ябаашад соо зоригтой зүрхэтэй нэгэ хүн байжа, эдэнэрэй ударидагшань бололой. Угсаатанаа дахуулаад энэ баатар олон дабаа, дабуулаа, олон гол мүрэниие гаталуулаа ха. Тиигэжэ тиигэжэ номин хүхэ уһатай гайхамшаг далайн эрьедэ тулгажа ерэбэ. Далайн уһанда загаһан дүүрэн, энэ шадарайнь ой тайгада ан гүрөөл дүүрэн байба ха. Энээнһээ һайн газар эдээндэ хаанаһаа олдохо бэлэй. Нигэжэ киндигир угсаатанай элинсэг хулинсаг Байгал далайн эрьеэр һуурижаһан домогтой. Энэ угсаанай ортонгууд һүүлдэ хэдэн һалаа боложо таһаралай. Зариманиинь Ангар мүрэнэй эрьеэр һуурижалай.

XIX зуун жэлэй эхеэр мүнөөнэй Хойто-Байгалай аймагай дэбисхэр дээрэ ортонгуудай хэдэн хэдэн бүлэг гарбалтан һуужа байһан. Теэд хэсүү бэрхэшээлтэй ажабайдал, үбшэн тахал, хоорондохи тэмсэл хёмороониинь отог отогоорнь һалгадаг бэлэй. Хоолойгоо тэжээхын тулада ой тайгын оёороор ябахадаа, ортон хамнигад барга харанхы байдалтай, бөө мүргэлтэй, гал, уһан, сахилгаан гурбанда шүтэдэг улад байһан юм. Ангуушадай бариһан үнэтэ ангай арһануудые аралжаа наймаашад архи уулгаад, мэхэлжэ миинтээр абажа арилдаг бэлэй.

Энэ домогһоо үшөө ондоо жэшээнүүд байха. XVII—XVIII зуун жэлнүүдэй үеэр ортонгуудай орон руу ерэһэн ородууд үнэхөөрөө туһалдаг байһан: нэгэ газарта һуурижахаар гэр байра барилсажа, загаһа бариха зэр зэмсэг, онгосо хэлсэжэ һургадаг һэн. Хилээмэ барижа, хартаабха һуулгажа һургаа. Мүн буряадууд ба ортон хамнигадуудай аха дүүгэй хани барисаанай олон үльгэр жэшээнүүд бии байна.

Холын хойто зүгтэ шэнэ байдал орожо ерэбэ. Түрүүшын туземнэ Соведүүд байгуулагдаһан байна. Ой тайгын оёороор шэбээлжэ һууһан айлнуудаар ябажа, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ортон хамнигадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг, үхибүүдээ һургуулида һургаха идхамжа хэдэг бэлэй. Үхибүүдээ гэрһээ холо табихаяа айдаг, найдадаггүй байһан юм. «Хэрбээ манадай үхибүүдэй бултадаа һурахаяа ябашоо һаань, хэрмэ, булга, үнэгэ болон бусад ан хэн агнаха юм?» — гэжэ эдэнэр үнэнхэ зүрхэнһөө хэлэдэг бэлэй. Эвенкнүүд жэлдээ нэгэл удаа хабарай яармагта суглардаг байһан. Соведүүдэй депутадууд эвенкнүүд: Захар Акотин, Михаил Ержин, Конон Воуль, Алексей Агдыреев болон бусад эдэнэрэйнгээ нүүхэдэнь туһалдаг һэн.

Хүдөө ажахые шэнэдхэн хубилгаһан жэлнүүдтэ эдэнэр колхоз байгуулхын түлөө ехэ ажал ябуулһан, удаань хүтэлбэрилхы ажалда хүдэлһэн юм. Делакорта гэжэ нютагта эвенкын колхоз байгуулха хэрэгтэ А. А. Семушев ехэ хүсэл оролдолго гаргаһан, удаань олон жэлдэ түрүүлэгшээр ажаллаһан бэлэй.

Анханда Тыя, Чая, Чуя, Мама, Кичкрай, Светлая, Дээдэ Ангар, Катер болон бусад гол мүрэнүүдээр үбэл зунгүй зөөжэ, утаатай урса гэрнүүдтэ ажаһуужа ябаһанаа гушаад оной эхеэр колхозууд боложо, тосхонууд түхеэрэгдэлэй. Иимэ газарта тон түрүүн юун баригдааб гэхэдэ, һургуулиин байшан, удаань клуб баригдадаг байгаа.

Уоян гэжэ һуурин абаад үзэе. Гушаад оной тэн багаар эндэ интернат-һургуули баригдаа һэн. Энэнь тон томо, гоёшье байшан байдаг бэлэй. Мүнөө энэ һуурин ямар болооб гэхэдэ, һайн клуб, ном олонтой библиотекэ, больницын комплекс, почто, магазин, ясли-саад бии, сельсоведэй байшан, колхозой конторо баригдажа байна. Радиоһоо гадна энэ һуурин түбэй газарнуудтай самолетоор холбоотой. Аймагай түб Нижне-Ангарскһаа Уоян хүрэтэр урдань хахад һара махадаг һаа, мүнөө 50 минута болоод, энэ һуурин хүрэдэг болонхой. Урдань ортонгууд модо холбоо болоод гү, али онгосошонуу юумэ хээд, Ангар мүрэнөөр тамардаг байһан һаа, мүнөө Уоянда «Вихрь», «Обь» гэжэ нэрэтэй моторно 20 онгосо бии. Хэрбээ урдань 2—3 хоног соо тамаржа, Кургокон нютаг хүрэдэг һаа, мүнөө нэгэхэн час соо моторно онгосоор тамараад, энэ нютаг орожо ерэдэг болонхой. Иимэ жэшээнүүдые харуулха болоо һаа, олон байха. Мүнөө колхоз бүхэн машина, техникээр хангагданхай. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхоз 4 трактортай, моторно онгосонуудтай, өөһэдын электростанци, пилораматай юм. Оронуудынь үдэжэ, олошоржо байна.

Имагтал совет засагай ашаар ортон-эвенкнүүд дэлхэйн болбосоролой дээжэһээ хүртэлсөө, өөһэдөө үзэг бэшэгтэй болоо бшуу. Имагтал совет засаг эвенкын үхибүүдэй дунда, дээдэ эрдэмдэ һураха арга олгоо. Герценэй нэрэмжэтэ Ленинградай институдые, Красноярскын, Хабаровскын медицинын институдуудые олон залуушуулнай дүүргэжэ гараа, мүнөөшье һуража байна. Игарка, Улаан-Үдэ, Тура болон бусад городуудай дунда, дээдэ һургуулинуудта эвенкнүүдэй үри бэенэр һуралсана. Дунда, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажаллана.

Хэрбээ урдань ортонгууд ой тайга, агнуури, оро, буга, хандагай, загаһа бариха мэтыел мэдэдэг һаа, мүнөө мал ажал, газар таряалан, ангай ажахы эрхилдэг болонхой. Эвенкнүүдэй дунда механизатор, мал ажал, ангай ажахы эрхилхэ мэргэжэлтэд олон юм. «Дружба», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд яһала бараг үрэ дүнгүүдтэй Ангай ажахы—гол һалбаринь мүн.

Эртэ урда сагайхидал адли табяад жэлэй саада тээ ортон хамнигад уг гарбалаараа илгаран (феодальна үеын гуримаар), ой тайгын оёороор зөөжэ тэнэжэ ябадаг һаа, мүнөө түбхинэнхэй, баян дэлгэр байдалтай, мүнөөнэй һуурин тосхонуудта ажаһууна.

Г. ГАНЮГИН.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛОНО

Үзэсхэлэнтэ һайхан байгаалитай, аршаан булагуудаар элбэг Түнхэнэй голой һуурин нютагуудай ажалшад соёлой хоёр жэлэй добтолгодо эдэбхитэйгээр оролсожо, тосхон бүхэнөө болбосон түхэлтэй болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргаһан байгаа. Жэшээ болгон Саянай совхозой дүрбэдэхи отделениин түб Нуган тосхониие хаража үзэе.

Энэмнай тиимэшье ехэ тосхон бэшэ — 70 гаран үрхэтэ айл ажаһуудаг юм. Тосхоной гол гудамжа — Центральная үйлсэ 3 километрһээ үлүүхэн болодог. Тэрэ үйлсөөр ябахада, айл бүхэнэй газаа палисадник баригдажа, элдэб янзын модод таригданхай. Айл бүхэнэй участок таатай зохилхоноор харшалагданхай, сонхонуудай хаалтанууд, гэрнүүдэй фронтонууд ногоон шэрээр шэрдэгдэнхэй.

Нютагай ажалшадай һуудал байдал жэл бүри һайжаржа байна. Гэр соонь ороходо, мүнөө үеын гоё һайхан мебель табигданхай байха. Эндэхи 40 гаран айл телевизортэй боложо, үдэр бүри холо, ойрын һониниие хараха, шагнаха аргатай болоо. Үмсын автомашинатай, мотоциклтай айлнууд тосхондомнай олон.

Нигэжэ он жэлэй ошохо бүри нютагаймнай түхэл шарай болбосон түхэлтэй болоно, улад зоной һуудал байдал улам һайжаржа байнхай.

В. ШАГАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Ригэдэхи «Спецстальконструкция» гэжэ туршалгын заводто тусхай тулгагүйгөөр 22 метр хүрэтэр үндэртэ хүдэлмэри хэхэ арга олгоһон түхеэрэлгэ хэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тусхай түхеэрэлгэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Социалис оронуудаар

ХАНОЙ. Амгалан тайбан зохён байгуулхы ажал хэжэ байгаа ДРВ-гэй арад зон эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хүсэл эрмэлзэлтэй. Энэ дүрбэдэхи хүн бүхэнэй һуража байһан ушар энээниие гэршэлнэ. Үдэр бүри ниислэлэй һургуулинуудта 300 мянган хүн һурадаг юм. Һуралсай энэ жэлдэ тэдэндэ тон гоё, хүшэр байгаа. Мүнөөшье бэрхэшээлнүүд ушарна, гэбэшье үхибүүд оронойнгоо ехэ харал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Хүүгэд оронойнмнай ирээдүй гэжэ эндэ тоолодог, тиимэһээ залуу үетэнэй эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын түлөө ехэ юумэн хэгдэнэ.

Ажаллажа байгаад һуралсажа, транспортна институт дүүргэгшэдтэ һаяхан диплом барюулалгын баяр ёһолол боллобо. Һүүлэй жэлнүүдэй турша соо институт иимэ аргаар 479 инженер бэлдэжэ гаргаа.

Үдэшэндөө ехэшүүлэй эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ курсануудай хэшээлнүүд Ханойдо эхилдэг. Хэдэ мянгаад хүдэлмэришэнэй, алба хаагшадай һуралсадаг иимэ курсанууд ниислэл хотодо улам олошорно.

ДААМБАНУУДЫЕ БЭХИЖҮҮЛНЭ

ХАНОЙ. ДРВ-гэй хото болон провинцинуудта даамбын түхеэрэлгэ заһабарилха, бэхижүүлхэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. Эндэ бороогой орохын урда жэл бүхэндэ иимэ хүдэлмэри хэгдэдэг.

Үерлэлгэтэй тэмсэлдэ ехэ хүсэн хэрэгтэй. Тиин 1971—1972 онуудта хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн 24 миллион 400 мянган кубометр, харин энэ жэлэй хэдэн һарын турша соо 10 миллион кубометр болоо. Мүнөөнэй эрхэ байдалда ажал гараар хэгдэнэ, гэбэшье зарим газарнуудта техникэ үргэнөөр хэрэглэжэ эхилээ.

Энэ жэлдэ даамбануудые заһабарилга амгалан тайбан байдалда үнгэргэнэ гээшэ. Дайнай һандарал усадхагдажа байна. Эдэ бүхы һандарал усадхахын тула Ханойн даамбануудта 260 мянган шахуу кубометр шорой шэрэгдээ.

КУБА ХАРГЫНУУДЫЕ БАРИНА

ГАВАНА. Кубада машинаар ашаа шэрэхэ хэмжээнэй ургаһан дээрэһээ мүнөөнэй дардам харгы олоор татагдана. Харгын барилгын түсэбэй ёһоор, Кубада 1.000 километр зайда автомобилиин харгы татагдажа байнхай.

«Гаванын түрүүшын харгын бүһэлүүр» — Куба хотые тойруулаад, гаргагдажа байһан харгын барилга дүүрэхэ дүтэлөө. Энэ харгын олонхи участогуудта үргэниинь 42 метр — нэгэн доро найман автомашина ябаха аргатай болохо.

Гавана орохо Кубын зүүн зүгтэхи хубиин дүрбэн провинциин харгынуудые шэнэ зам һэтэлэн гараха. Хотын түб оронгүй, түбэй ямаршье райондо пассажирнуудые, ашаа зөөхэ арга олгохо болоно.

16 километр зайда бүһэлэн тойруулһан харгы татаһан Кубын барилгашадай бригаданууд богони болзор соо, байгалиин зохид уларилые хэрэглэжэ хүдэлмэриеэ дүүргэхын тула социалис мүрысөө дэлгэрүүлээ.

НЯГТА ХАРИЛСАА ХОЛБООТОЙГООР

СОФИ. Социалис экономическа харилсаа холбоон — Болгариин экономикын хурдан түргэн хүгжэлтын шухала эрхэ үүсэсэл мүн. СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай, нэн түрүүн Советскэ Союзтай нягта харилсаа холбоогоо хүгжөөһэнэй ашаар зарим тэды предприяти бэшэ, харин оронoй арадай ажахын бүхэли һалбаринууд байгуулагдаа.

СССР-эй туһаламжаар, совет мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар Болгариин трактор бүтээдэг түрүүшын завод арба гаран жэлэй саада тээ Карлово хотодо баригдаһан юм. Мүнөө энэ предприяти мөөртэ ба гэнжэтэ машинануудаар Болгариие хүсэд хангахаһаа гадна, харин гүрэнүүдтэ худалдана. Болгариин трактор бүтээлгын түрүүшын завод Минскын, Кишенёвой тракторна заводуудтай харилсаатай юм. Виноград тариха газар элдүүрилхын түлөө «Т-54-В» түхэлэй гэнжэтэ тракторнуудуудые бүтээхэ хүдэлмэри һайжаруулагданхай. Совет техническэ документациин үндэһөөр зохёогдоһон «Болгар-МТЗ-80» түхэлэй мөөртэ трактор бүтээн гаргажа эхилээ. Аха дүү хоёр оронoй трактор бүтээгшэдэй хамтын ажалаар байгуулагдаһан Карловын тракторна завод жэл бүхэндэ 2,5 мянган машина бүтээжэ, СССР-тэ эльгээнэ.

Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар, Дунай шадарай Русе хотодохи Г. Дмитровой нэрэмжэтэ завод хүдөө ажахын машинануудые, илангаяа комбайн болон сеялкэнүүдые олоор бүтээдэг юм. Эдэнь мүн лэ СССР-тэ эльгээгдэдэг.

(ТАСС).

АРАДАЙ ТЕАТРНУУДАЙ ХАРАЛГА

Зүүн Сибириин арадай хүдөөгэй театрнуудай болон театрай коллективүүдэй зональна харалга Улаан-Үдэ хотодо июлиин 20-до эхилбэ. Энэ харалгада Тувагай, Яхадай, Буряадай АССР-нүүдэй, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай арадай театрнууд болон театрай коллективүүд хабаадалсанад.

Харалгын эхилһэн түрүүшын үдэр Шэтын областиин Элеэтын арадай театрай коллектив Л. Леоновой «Эзэрхэн добтолго» гэжэ зүжэгые Зүүн Сибириин соёлой институдай гэр соо харуулба. Тиихэдэ Тувагай АССР-һээ ерэһэн арадай театрайхид В. Кок-Оол, С. Пюрбю гэгшэдэй бэшэһэн «Найрамдал» гэжэ зүжэгые «Текстильщик гэжэ соёлой ордон соо табяа.

Манай республикын нилээд олон арадай театрнууд хабаадалсана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай театральна коллектив мэдээжэ драматург Цырен Шагжинай «Шүдхэртэй сүндүүг» гэжэ гурбан үйлэтэй зүжэгые июлиин 24-дэ табиха юм. Мүн Улаан-Үдын авиационно заводой соёлой ордоной дэргэдэхи «Рассвет» гэжэ театрайхид республикымнай арадай уран зохёолшо Исай Калашниковай «Разрыв-трава» гэжэ романаар бэшэгдэһэн найруулга июлиин 29-дэ табиха юм.

Энэ харалга хадаа һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта уран һайханай бүлгэмэй ехэ һайнаар хүгжэхэ, хүн зоной дундаһаа уран бэлигтэйшүүлэй бури олоор гаража байһые гэршэлхэ байна бшуу. Байгша оной май һара соо республикымнай арадай театрнуудай харалга боложо үнгэрөө һааб даа. Тиихэдэ нилээд олон арадай театрнууд онсо илгаржа, зональна харалгада хабаадаха эрхэтэй болоо һэн. Мүнөө энэ харалгада Хэжэнгын аймагай театральна коллектив, Улаан-Үдын авиационно заводой соёлой ордоной дэргэдэхи «Рассвет», Хурамхаанай аймагай Барханай болон бусад театрнууд хабаадалсана.

Энэ харалгада хабаадалсахаяа ерэһэн хүршэ область, республиканuудай арадай театрнууд яһала баян репертуартай байна. Жэшээлхэдэ, Шэтын областиин Агын национальна округой арадай театрай коллектив уран зохёолшо Жамьян Балданжабоной «Сэнхир хаданууд» гэжэ романаар бэшэгдэһэн найруулга хүн зондо харуулха байна. Энэнь һайшаалтай. Мүн Яхадай АССР-эй Таттинска арадай театр И. Избековэй «Сыгый Кырынаастыр» гэжэ зүжэгые табижа, харагшадые һонирхуулхань.

Манайда залуушуул олон. Тиимэһээ хэдэн жэлэй урда тээ арадай театрнуудта залуушуул, студентнэр олоороо ябажа эхилээ. Улаан-Үдэ хотын студентнэрэй театр М. Шатровой «Пржевальскиин морин» гэһэн зүжэгые табихань. Мүн лэ энэ харалгада В. М. Серовой нэрэмжэтэ соёлой байшангай дэргэдэхи куклануудай театр С. Коганой «Басагахан—одохон» гэһэн зүжэг харуулха байна. Мүн эндэ зохёол, шүлэг уран гоёор уншажа шададаг хүнүүдэй конкурс июлиин 26-най үдэр эхилхэ юм.

Хурамхаанай аймагай Барханай арадай театрай коллектив монгол драматург Ч. Ойдоб гэгшын «Далан худалч» гэжэ зүжэгые табихань.

Арадай театрнуудай зональна харалга июлиин 30-да дүүрэхэ.

МАНАЙ КОРР.

Республикымнай ниислэл хотодо гоё һайхан түхэлтэй ажаһуудалай томо томо гэрнүүд ходол бодожо байдаг. Тэрэ гэрнүүдтэ городоймнай олон ажалшад байраяа һайжаруулан нүүжэ орожо баясадаг. Советскэ Союзай Герой Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжаар баригдажа байһан хэдэн гэрнүүд М. Сутурины зурагта харуулагдана.

ЗООМАГАЗИНДА—БААБГАЙН ГҮЛГЭД

Хориин аймагай Тээгдын госпромхозой жолоошон Виктор Янзытов ойдо гараһан байгаа. Мотоциклһаа холохоно ошоод, халяар түүжэ ябатарнь, гэнтэ хажуудань нохойдол адли хара зүһэтэй хоёр заахан амитад бии болобо ха. Һайтар харан гэһээнь, баабгайн гүлгэд байшалай.

Буугаа сай ууһан газартаа орхиһон байжа, буу тээшээ гүйжэ ошобо. Үрдижэл буугаа абаад байтарнь гүлгэдөө харамнаһан эмэ баабгай тэрээн тээшэ харайжа ерэбэ ха. Мэгдэһэн Виктор баабгайгаа мэргэнээр буудажа унагааба ха. Харин шархатаһан баабгай бодохо һанаатай тэршэлхэдэнь, хоёр удаа буудажа алаһан байна. Эхээ алуулһан гүлгэдынь баригдангүй гүйлдэжэ арилшаһан байгаа. Мотоциклдаа һуугаад, Тээгдэ тосхоноо ерэжэ ангууша абадаа болоһон ушараа хөөрэхэдөө, гүлгэдынь бария гэжэ дурадхаба.

Тэдэнэй алуулһан баабгайда хүрэжэ ерэхэдэнь, хоёр гүлгэдынь эхынгээ хажууда ҳнтажа хэбтэбэ ха. Хүбүүн эсэгэ хоёр тэдэнээ арай шамай барижа гэртээ асарһан юм. Һаяхан тэдэ хоёр гүлгэдөө Улаан-Үдэ хотын зоомагазинда тушааһан байна.

Д. АЮШЕЕВ.

ХҮШӨӨ БОДХООБО

Цайдам тосхондо ажаһуудаг ажалша, малша буряадууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эдэбхитэйгээр хабаадажа, фашис Германиие бута сохилгодо нилээд ехэ туһа хүргөө һэн. Энэ тосхондо аяар 300-аад залуу хүбүүд дайшалхы фронтнууд дээрэ алба хэһэн, гартаа буу бяраад дайсаниие намнаһан байха юм. Тэдэнэй 250 хүниинь баатарлиг габьяа гаргаһандаа, ССР Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Цайдам тосхоной 173 солдадууд түрэл оронойнгоо аша туһада, гэрэлтэ һайхан сагай түлөө тэмсэжэ, ами бэеэ үгөө һэн. Гэртээ бусажа ерээгүй хүнүүдэй мүнхэ дурасхаалые тэмдэглэжэ, нютагай арад зон һаяхан хүшөө бодхообо.

Б. ШИРЕТОРОВ.

Сэлэнгын аймаг.

НЭГЭ ЗАВОДОЙ СПОРТСМЕНҮҮД

Улаан-Үдын авиационно заводто сэрэгэй-техническэ спорт хүгжөөлгэ һайнаар ябуулагдана. Харуулан ойлгуулха, дүршэлтэй болгохо шэглэлтэй хэдэн секци эндэ байгуулагдаа.

Илангаяа мэргэн буудалгын секцидэ олон залуушуул хабаадалсана. СССР-эй спортын хүндэтэ мастер, фрезеровщик В. Варфоломеев тус секциие хүтэлбэрилнэ. Тэрэ республикын болон заводойнгоо суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын бүхы мүрысөөнүүдые эмхидхэгшэ, тэрээндэ хабаадагша б а й х а юм. СССР-эй спортын мастерта кандидат В. Пастухов, нэгэдэхи разрядтай спортсменүүд Н. Думнов, Ю. Николаев гэгшэд хэшээлээ үнгэргэхэдэнь Варфоломеевтэ туһална. Заводтоо байгуулагдаһан спортын секцинүүдтэ хүдэлхэһөө гадна, тэдэнэр һургуулиин мэргэн буудалгын кружогуудые хүтэлбэрилдэг, мүрысөөнүүдые эмхидхэдэг байна.

Мэргэн буудалгаар заводой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдөө. Мүрысөөнэй дүн гаргахада баясамаар байгаа. Бүхы буудагшад ГТО-гой норматив дүүргэжэ шадаа.

Заводой хабсаруулгын цехэй комсорг В. Горбунов сэрэгэй албанда байхадаа, десантник — парашютист байһан юм. Тэрэ 100 дахин огторгойн уудамһаа газарта һүрэжэ буу һан намтартай. Энэ эрэлхэг зоригой спортдо залуушуул угаа дуратай гээшэ ааб даа. Мүнөө В. Горбунов парашютай секциие хүтэлбэрилнэ. Городой спортивно-техническэ клубай дэргэдэ энэ секциин хэшээл үнгэргэгдэнэ. Комсоргын эдэбхи үүсхэлээр заводто дүтэ оршодог һургуулида эдир парашютистнуудай кружок эмхидхэгдэбэ.

Предприятиин олохон залуу хүдэлмэришэд автомобиль гү, али мотоцикл жолоодожо һураһхай. Мотосекцидэ хэшээлнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэжэ байха гэхэдэ, һайн бааза үгы байһаар. Гэбэшье залуушуул техникэдэ дуратай юм. Тэдэнэр машина жолоодохо шадабарила таһалгаряагүй дээшэлүүлнэ. Сэрэгэй албанда татагдаха эдиршүүлэй дунда авиамоделистнууд, радиодо дуратайшуул олон.

Тамаралгын бассейн баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Үһанда тамаралгаар ГТО-гой норматив болон разрядай нормо тушааха һорилго эхилбэ.

Секцинүүдтэ үнгэргэгдэдэг хэшээл бүхэн эдиршүүлые спортдо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ зорилготой юм. Заводой залуушуул велосипедээр Улаан-Үдэ — Гусиноозёрск гэһэн маршрудаар урилдаа үнгэргөө. Мүн Красноярска хизаарай Шушенское тосхон хүрэтэр хэдэн аяншалагшад ошоод, һөөргөө бусажа ерээ.

ДОСААФ-ай авиационно заводой эхин организаци спортын хүдэлмэридэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө «СССР-эй ДОСААФ-ай Хүндэлэлэй тэмдэг» гэһэн шанда хүртэһэн байна.

Н. ЕГОРОВ.

БАУНТЫН АЙМАГТА

ОРОШОДТО — ВЕРТОЛЁДООР

«Заветы Ленина» колхозой түбһөө 300 модоной газарта — Икадай дабаан шадар байрлаһан орошодто аймагай партийна, советскэ, соёл культурын, худалдаа наймаанай, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хирэ хирэ болоод, графигай ёһоор ошожо байдаг болобо. Холо байрлаһан эдэнэртээ вертолёдоор хүрэжэ, малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэдэг, байра байдалаарнь һонирходог юм.

АН ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭД АМЖАЛТАТАЙ

Халтар хара үнэгэдые тэжээдэг Окуневой фермын ан үсхэбэрилэгшэд гүлгэдые олоор абажа, хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Фермын 228 үнэгэнһөө 2.037 гүлгэн абтаа гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 309 гүлгэн үлүү абтаба.

Ан үсхэбэрилэгшэд Екатерина Колмакова, Анна Лиучи, Любовь Пантина, Анна Колмакова гэгшэд олон гүлгэ абажа, бусадай дундаһаа түрүүлбэ.

ХҮНГЭН МАШИНАНУУД ОЛОШОРНО

Байгша оной эхинһээ хойшо Цыпиканай, Баунтын райпогой магазинууд аймагайнгаа ажалшадта 23 «Москвич», 114 мотоцикл худалдаһан байна. Үмсэдөө машинануудтай болоһон ажалшад сүлөөтэй сагаа ашагтайгаар үнгэргэжэ, холын аяншалгада ябажа эхилбэ.

Ципиканай прискын алта малтагшадай дунда Павел Григорьевич Михалёв үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхажа эхилһээр үнинэй. 30 жэлэй туршада эндэ хүдэлжэ ябаһан Михалёв зунай үедэ драга дээрэ, үбэл болоходо алтатай элһэ малтадаг мэргэжэлтэй юм.

Эрхим ажалаараа суурхаһан Павел Георгиевич үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй дүнгөөр Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан байна. Мүнөө юһэдэхи табан жэлдэ нүхэр Михалев үдэр, халаан бүриингөө даабари үлүүлжэ, алта малтагшадай дунда шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: драга ажал дээрээ. Хүреэ соо — В. И. Попов, П. Г. Михалёв.

О. БЕРЕЗКОВ.

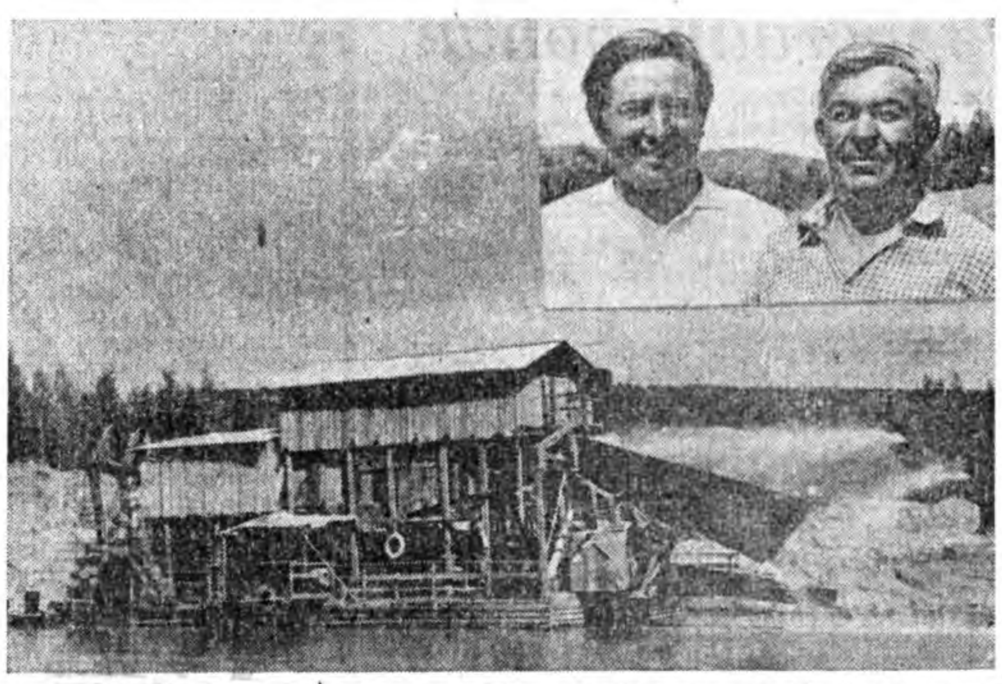

ЭРДЭМЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ...

Зүүн Сибириин соёлой институт соо «Эб найрамдалай таһалга» гэһэн гаршаг бии.

Таһалга соо аали намдуу. Хирэ-хирэ болоод лэ хуудаһанай ирагдахань дуулдана. Столнууд дээрэ элдэб газетэ, журнал, ном, дэбтэрнүүд... Эндэ һууһан студентнэр шалгалтадаа бэлдэнэ. Тэдэнэрэй зариманиинь гүрэнэй шалгалта үгэжэ, институдаа түгэсхэхэеэ, нүгөөдүүлынь һуража байһан курсаяа дүүргэжэ, удаадахидаа орохоёо байһан.

Үүдэ оромсоор зүүн гар тээ гурбан ехэ стенд үлгөөтэй. Тэдэнь тус тустаа «Манай Монгол орон», «Манай Армида алдар соло!», «Манай оюутанай ажабайдал» гэһэн гаршагтайнууд. Баруун гар тээ — Д. Сухэ-Баатарай ажабайдал, ажал ябуулгада, аха дүүгэй харилсаа холбоондо, Монгол ороной искусствада зорюулагдаһан стенднүүд. Мүн журнал, номуудай табигдадаг тусгаар һугалганууд, тагууд. Тэндэнь «Үнэн», «Залуучуудын үнэн», «Новости Монголии», «Утчазохид урлаг» (литературна газетэ) гэжэ газетэнүүд, «Цог», «Номын амьдрал», «Монгол улс» журналнууд бии. Эдэ бүгэдэ МНР-һээ эндэ һурадаг монгол студентнэртэ тусгаар эльгээгдэдэг болобо...

Гэнтэ үүдэн нээгдэжэ, совет литератураар байгша ондо һүүлшынгээ шалгалта үгэһэн Жаргалсайхан орожо ерэнэ. Тэрэ мүнөө 4-дэхи курсда оробо. Нүхэдынь баярлан амаршална, гарынь барина.

Тэдэнэй дунда Энхээ Оёо хоёр дорохон зүрхэтэйнүүд хэбэртэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр һая гүрэнэй шалгалта амжалтатай бараад, мэргэжэлтын диплом абанхай.

Б. Энхээ театральна факультет дүүргээ. Тэрэ Хурамхаанай аймагай Барханай арадай театрай дэргэдэ хүдэлжэ, дипломно хүдэлмэреэ түгэсхэһэн байна. Ч. Ойдовын «Далан худалч» гэжэ зүжэгые дурсагдагша театрта найруулан табяа. Тэрэнь арадай театрнуудай зүжэгүүдэй республиканска харалгын магтаалда хүртөөд, һаяар эхилхэ зонын харалгада табигдаха юм.

— Энхээ, манай Буряад орондо дүрбэн жэл соо һуража, мэргэжэл абаба гээшэт. Нютагаа бусахынгаа урда һанамжаяа хэлыт, — г э ж э асуухада, иигэжэ харюусаа һэн:

— Хүршэ Буряадай республикатай минии ажабайдал таһаршагүй холбоотой гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. Эндэ түрэл институдни, хүндэтэ багшанарни байна бшуу. Артист болохо замда гаража ябаһан хадаа Буряад драмын театрай коллективтэй нягта холбоотой байгааб. Бүхы багшанартаа танай газетээр дамжуулан, баярые хүргөөд, һайн һайханиие хүсэхэ байнаб...

Зүб даа. Иигэжэ ганса Энхээ хэлэнэ бэшэ. Монгол оюутан бүхэнэй нимэл харюу үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Энхээ ажабайдалайнгаа урдахи зорилго институдайнгаа дэргэдэ һанамжалан ябана. М. Рощиной «Валентин и Валентина» гэжэ ород зүжэгые оршуулаад, нютагаархиндаа харуулха зорилготой ябаһаниинь һайшаамаар.

Зүүн Сибириин соёлой институдые байгша ондо монгол гурбан хүн дүүргэбэ.

Хөөрэлдэһөөр байтарнай, Соёлт гүйжэ оробо. Тэрэ үнэн зүрхэнһөө баярлан, абажа ябаһан номуудаа дээшэнь шэдэнэ. Клубай хүдэлмэреэр шалгалтаяа амжалтатай үгэбэ. Хэды хоноод байхада, ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн дипломоо гартаа абажа, зүрхэндөө дүтэ барижа байха даа.

Буряадай ниислэл—Улаан-Үдэ хотодо нээгдэһэн соёлой институдые хамта таби гаран монголшууд дүүргэнхэй. Эдэнэр дунда һургуули дүүргэжэ хёод лэ эндэ ерэһэн үхибүүд бэшэ. Харин дунда, тусхай һургуулинуудые дүүргэжэ, оронойнгоо соёл культурын эмхи зургаануудта хүдэлһэн хүнүүд. Тиигэхэ зуураа, һайн талаһаа бэеэ харуулаад, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэ болохоор харин гүрэн эльгээгдэһэниинь мэдээжэ.

Нэгэдэхи курсын студентнэр Баясхалан Тогтоодулма хоёр тэхэл айнги һууна. Юуб гэхэдэ, ойлгоһон юумэеэ ород хэлэн дээрэ дууһыень гаргажа шаданагүйбди гэжэ голхорно. Хойто, саада жэлнүүдһээ ород хэлэндэ нилээд ульгам болохонь найдамтай.

В. ТОКТОХОЕВА.

ФУТБОЛ

ҺУУРИНУУДАА ҺЭЛГЭЛСЭБЭ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — арбан дүрбэдэхи уулзалга июлиин 18-да үнгэргэгдэбэ. Наадanай дүн хаража үзэхэдэ, дүрбэн командын футболистнууд 90 минутын туршада наадахадаа тэнсэжэ, нэмэлтэ сагта наадаха болоһон байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, хабарһаа хойшо эрхим һайнаар наадажа, мүрысөөнэй таблицада түрүүлээд ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» команда манай «Сэлэнгэ» командын стадион дээрэ наадахадаа 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсэһэн байгаа. Харин нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, 2:3 гэһэн тоотойгоор айлшад шүүжэ, нэгэ очко өөртөө бэшүүлхэ болобо. Мүн Петропавловск - Камчатский хотын «Вулкан» Шэтын футболистнуудта айлшалһан. Тиин талмайн эзэдтэй 0:0 тоотойгоор тэнсэхэдэнь, нэмэлтэ саг үгтэһэн байгаа. Эндэ «Вулканай» футболистнууд мэргэн байжа, талмайн эзэдые 3:5 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараһан байна.

Барнаулай «Динамо» командын футболистнууд Братскын «Сибирягай» стадион дээрэ наадахадаа, 1:0 тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо. Өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан Томскын «Томлес» команда Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнуудые 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, түрүүлэд гэжэ ябаһан командануудые очкогоороо хүсэбэ. Тээсгэнэй мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһанаа гэдэргээ нэгэ һуури сухариһан «Амур» команда Хабаровскын футболистнуудые 1:0 тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, дахинаа хоёрдохи һуурияа эзэлбэ. Красноярскын «Автомобилист» командын футболистнууд Омскын «Иртыш» командые 3:2 тоотойгоор шүүхэдээ, нэгэ һуури урагшаа дабшаһан байна.

Манай хүршэнэр — Ангарскын «Старт», Эрхүүгэй «Аэрофлот» команданууд өөрынгөө стадионууд дээрэ наадахадаа, Прокопьевскын «Шахтёр», Владивостогой «Луч» командануудые 3:0, 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, хэдэн һуури урагшаа дабшаба.

Мүнөөдэр манай «Сэлэнгэ» дүхэригэй (круг) һүүлшын уулзалга үнгэргэхэнь. Владивостогой «Луч» команда манайда ерэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
1. «Сахалин»	14	8	4	2	35:20	18: 7	20
2. Амур»	14	7	2	5	23:15	14: 9	16
3. «Динамо»	14	7	1	6	37:30	21:11	15
4. «Сэлэнгэ»	14	7	0	7	28:24	15:10	14
5. «Томлес»	14	7	0	7	27:26	15:12	14
6. «Вулкан»	14	4	5	5	39:35	10:11	14
7. «Иртыш	14	6	1	7	31:28	15:11	13
8. «Автомобилист»	14	4	4	6	39:34	17:16	12
9. «Луч»	14	6	0	8	36:35	16:12	12
10. «Сибиряк»	14	5	1	8	16:23	6:11	11
11. «Старт»	14	4	3	7	28:34	11:18	11
12. СКА (Х)	14	3	4	7	35:35	12:16	10
13. «Аэрофлот»	14	4	1	9	24:31	13:19	9
14. «Чкаловец»	14	4	1	9	28:32	11:21	9
15. СКА (Шэтэ)	14	2	2	10	39:45	11:12	6
16. «Шахтёр»	14	1	4	9	31:39	6:15	6

АЖАГЛАЛТА: Бүмбэгэ гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые иигэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — «Мүнөөдэр — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо С. А. Трифоновэй үгэ хэлэлгэ. 13.25 — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт. 14.10—**Үнгэтэ телевидени.** «Очкарик» — телевизионно уран һайханай фильм. 15.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэбди». 17.00 — «Документальна экран» гэһэн дамжуулга. 18.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — забһарлалга. 19.45 — **Үнгэтэ телевидени.** С. Т. Флешарова-Мускат. «Эсэгэ» — телевизионно зүжэг. 21.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ уулзалганууд». Марк Лисянскиин шүлэгүүдтэ зохёогдоһон дуунууд.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — «Нүхэр хүдэлмэришэн». 22.10 — телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон концерт.

«Орбита» харуулна:

23.00 — «Урданай жа[...]нүүдэй кинолентэнүүд» — «Папиросница от Моссельпрома» ба «Шахматная горячка» — уран һайхан фильмүүд. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (К) — «Заря» (Ворошиловград».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

16.00 — «50 жэлэй туу[...]жа бэшэг» — «1957-дохи он». 16.55 — В. В. Маяковский. «Танда» — теле-зүжэг. 18.10 — концерт.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — дамжуулга программа. 19.00 — Теле[...]норама (буряадаар). 19.20 — үхибүүдтэ мультфильмүүд харуулагдаха. 20.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл[...]». 20.20 — концерт. 20.50 — [...]ой модоной ба модо болбосруулдаг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан кинофестиваль. 21.20 — «Буряад нютаг тухайм түниг». Эндэ «Республикаяа магтан дууланам» гэһэн хүгжэмтэ очерк ба нютагаархид тухай хөөрөөн.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ВАРШАВА

НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР УГТУУЛАН

ТАСС

Польшын ажалшад политическэ ба үйлэдбэриин ажалай дэбжэлтын оршон байдалда национальна һайндэрөө угтажа байна.

Баярай суглаанууд бүхы орон дотор, хото городуудта, хүдөө нютагуудта, промышленна предприятинуудта, барилганууд дээрэ боложо, Польшын хүдэлмэришэн анги, таряашад, ажалша интеллигенци ПОРП-ын политикые, тэрэнэй VI съездын шиидхэбэринүүдые һайшаажа байһанаа мэдүүлнэ.

Барилгашад, металлургнууд, машина бүтээгшэд, шахтернууд, химигүүд, энергетигүүд ажалай амжалтануудаар һайндэрөө угтаба. Ниислэл хотын ажалшад һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа ябана. Эндэхи 242 предприяти түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргөө. Даб дээрэ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Варшавын предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэб 1,3 миллиард злотых мүнгөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ороной шахтёрнууд түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 38 мянган тонно шулуу нүүрһэ үлүүлэн малтажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө һураггүй дүүргэһэн байна.

Промышленна ба гэр байрын барилга хэхэ түсэбөө барилга-хабсаралгын предприятинууд болзорһоонь урид дүүргэжэ национальна һайндэрөө угтаба.

Польшын хүдэлмэришэн анги эршэтэ ажалаараа партидаа, социализм байгуулгын хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа элирхэйлэн гэршэлээ.

ВАШИНГТОН

Али алиндань ашатай туһатай харилсаа тогтоохо

ТАСС

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондын худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай асуудалнуудые американ конгрессэй нэгэдэмэл экономическа комисси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ. Хоёр агууехэ гүрэнэй хоорондохи экономическа харилсаа хүгжөөлгэ хоёр ороной аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ашатай туһатай байна гээд эндэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай хөөрэлдөөн болоһон байна.

Экономическа харилсаа холбоогоо үргэдхэлгэһөө хоёр орон ехэ туһа абаха байна гээд уласхоорондын шэнжэлгэнүүдэй түбэй профессор, урдань США-һаа Москвада байһан элшэн сайд Ф. Колер хэлэбэ.

Хоёр ороной хоорондохи экономическа харилсаа хүгжөөлгэ бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрил саашадаа һуларуулха арга олгохо байна гээд Чикагын университедэй профессор Г. Джонсон мэдүүлээ.

ПРАГА

СССР-эй гадаадын политикын амжалтанууд

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ, США-да, Францида ошоод бусалгын дүнгүүд, эдэ уулзалгануудай үедэ гар табигдаһан шухала документнүүд, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй түрүүшын шатын амжалтатайгаар дүүрэлгэ, ЧССР-эй ба ФРГ-гэй хоороднохи хөөрэлдөөнүүд — эдэ бүгэдэ дайнай һүүлэй түүхэдэ онсо һуури эзэлнэ гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Июлиин 20-до Харьковта болоһон тиражай дүнгүүд иимэ: 13 (уһанай[...] санын спорт), 24 (сана), 28 (сто[...] дээрэ наададаг теннис), 35 (спи[...]вей), 45 (футбол), 47 (бүмбэгэтэй хоккей).

(ТАСС).

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмна — 54.93, зам. редактора — 68.08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50.52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64.36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61.35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34.05, общественна приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33.6-.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02446. Заказ № 00444